

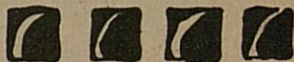
NÄYTELMÄKIRJASTO.

N^o

68

KIRKON
VIHOLLINEN

3-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

KIRJOITTANUT

EINO LEINO

YRJÖ WEILIN & KUMPP. OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

NÄYTELMÄKIRJASTO

sisältää seuraavat tähän asti ilmestyneet numerot:

N:o

1. *Ei savua ilman tulta.* 1 n., kirj. M. Bayard (3 h.) 75 p.
2. *Pärtytylin yö.* 2-näytöks. laul. ja tanss. sek. näytelmä, kirj. Hemmo Kallio (19 h.) 1: 50.
3. *Kohtaus kuntakokouksessa.* 1-näyt. näytelmä, kirj. Vihtori Lähde (13 h.) 1: —.
4. *Tyhmä Jussi.* 1-näyt. ilveily. Mukaelma ranskankiel. (3 h.) 1: —.
5. *Kuherrusajan kuluttua.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Wolfgang Gyalui (2 h.) 75 p.
6. *Kipinä.* 1-näyt. komedia, kirj. Edouard Pailleron (3 h.) 1: —.
7. *Sydämettömät.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. G. R. Kruse (4 h.) 1: —.
8. *Sähkörakkautta.* 1-näyt. komedia, kirj. D. Schrutz (2 h.) 75 p.
9. *Neiti leski.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Ludvig Fulda (4 h.) 1: —.
10. *Kolme sanaa vaan.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Leopold Adler (5 h.) 1: —.
11. *Minä ja anoppini.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Paul Perron (4 h.) 1: —.
12. *Virkistysmatka.* 3-näyt. pila, kirj. Felix Hornborg (10 h.) 1: 75.
13. *Perintö.* 1-näyt. pila, kirj. Felix Hornborg (3 h.) 75 p.
14. *Julian suudelma.* 1 näyt. pila, kirj. N. Vuoritsalo (4 h.) 75 p.
15. *Tukkikauppa.* 4 näyt. kuvaus, kirj. E. Huhtinen (15 h.) 1: 50.
16. *Suutarin mökillä.* 2-näyt. ilveily, kirj. Emil Perttilä (8 h.) 75 p.
17. *Seikkailu jalkamatkalla.* 5-näyt. laulunäytelmä, kirj. C. Hostrup—Kaarle Halme. Säv. Otto Kotilainen (11 h.) 1: 50.
18. *Seitsemän veljestä.* 4-näyt. huvinäyt., 6 kuv., kirj. Aleksis Kivi—Hemmo Kallio (20 h.) 2: —.
19. *Taistelu ja voitto.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Barrière (4 h.) 1: —.
20. *Opas seuranäyttelijöille ja seuranäytelmien toimeenpanijoille.* kirj. Kaarle Halme. 1: 25.
21. *Pursilammen torppa.* Kansannäytelmä, kirj. I. R—nen (18 h.) 75 p.
22. *Protesti.* 1-näyt. ilveily, kirj. Emil Perttilä (7 h.) 75 p.
23. *Kankurit.* 5-näyt. näytelmä, kirj. Gerhard Hauptmann. Suom. Kaarle Halme (10 h.) 1: 75.
24. *Tunnustukset.* 4-näyt. huvinäyt., kirj. Edvard v. Bauernfeld. Suom. R. Kiljander (8 h.) 1: 25.

I näytös.

II näytös.

KIRKON VIHOLLINEN

3-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

KIRJOITTANUT

EINO LEINO

HELSINGISSÄ
YRJÖ WEILIN & KUMPP. OSAKEYHTIÖ.

*Esittämislupa on tekijältä pyydettävä. Kirje-
vaihto kustantajan välityksellä.*

HELSINGISSÄ 1911
KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ S A N A.

HENKILÖT:

PONTUS MARTTILA, sotarovasti.

TYYNE, hänen tyttärensä.

ANTTI TERÄKSINEN, insinööri.

ELIAS, hänen isänsä.

JOHANNA, hänen äitinsä.

Aika: nykyinen. Paikka: pappilan torppa eräässä suomalaisessa „keisarinpitäjässä“.

Näyttämö esittää torpanpihaa. Vasemmalla asuinrakennus eteisineen, johon ovi vasemmalta taka-alalta. Oikealla aittarakennus, talli y. m. ulkokuoneita, kaikki jotenkin rapistuneita. Pirtin perälasin alla vasemmalla etualalla suuri orjantappurapensas täydessä kukassaan, sen varjossa pöytä, puutarhasohva ja pari tuolia. Perällä taketti-aita ja portti, josta pääsy poikki taka-alan kulkevalle maantielle. Maantien toisella puolen pari viljeltyä peltosarkaa, perunamaa ja sen takana pieni, sumuinen metsälampi, synkän korpikuusikon kaartamana. Jättiläiskokoinen pihlaja taketin vieressä oikealla taka-alalla. Sen alla penkki. Taketti ja asuinrakennus ovat joskus maailmassa olleet maalatut punaisiksi.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

On juhannuslauantai. Aurinko paistaa vinoon lammen yli. Esiripun noustessa istuu Johanna tuvan portailla ja kutoo sukkaa, vilkaisten aina välillä maantielle. Hän on pieni, kyyryselkä eukko, silmät kirkkaat, kasvoilla lempeä kajastus. Liikkuu hiukan vaivaloisesti, mutta kuitenkin kapperrasti.

Etäistä kirkonkellojen kajuntaa. Johanna kuuntelee, panna pois sukankutimensa, ristii kätensä ja vaipuu hetkeksi hiljaiseen rukoukseen. Nousee, menee maantielle ja tähystelee oikealle.

Elias tulee pirtistä ja aikoo pihan poikki. Hän on jo haudan partaalla oleva vanhus, tukka pitkä ja keritsemätön, päällään likainen, rikkinäinen paita, jalassa hurstihousut ja virsut.

J O H A N N A

Aiotko vielä pajaan?

E L I A S

Minnekäs minä! — (*Aikoo jatkaa matkaansa.*)
Mitäs sinä siellä maantiellä killistelet?

J O H A N N A

Ilman minä vain! kun kuuluvat tulevan tänne pappilasta juhannus-yötä valvomaan. Rovasti ja muut.

E L I A S

Vai tulevat. — Ryökkynäkö se lähetti sanan?

J O H A N N A

Sehän se kävi tässä itse puolenpäivän korvissa. — Ja toi se vähän tuomisiakin, niin että päästään tästä taas viikko pari eteenpäin...

E L I A S

Vai toi. — (*Hymyillen salaperäisesti.*) Ei olisi tarvinnut enää tuoda. Se on valmis näet.

J O H A N N A

Mikä?

E L I A S

(*viitaten peukallollaan oikealle.*)

Sepähän se... Tuo tuolla pajassa...

J O H A N N A

Ikiliikkuja!

(*Lyö kätensä läpästyneenä yhteen.*)

E L I A S

(*sanomattomalla ylpeydellä.*)

M i n u n ikiliikkujani. — Taikka ei oikeastaan aivan valmis...

J O H A N N A

Vai ei vielä aivan valmis. (*Hänen henkinen jännityksensä laukeaa kokonaan.*) Vai ei aivan!

E L I A S

Ei aivan, mutta melkein. Nyt ei siitä puutu enää muuta kuin yksi pikkuruinen...

J O H A N N A

(*huokaisten.*)

Siitä on aina puuttunut joku pikkuruinen. Ei taida tulla siitä valmista meidän ijällämme.

(*Aikoo pirttiin.*)

E L I A S

Ei, elähän mene! — Se on jo valmis, kun sanon sinulle. Se on jo niin valmis, että sen kehtaa kyllä näyttää herroille jos narreillekin.

J O H A N N A

Niin valmis se on tainnut monta kertaa olla.

E L I A S

(*kiivaasti.*)

Ei näin valmis vielä milloinkaan! — (*Tyytyväisenä.*) Nyt se käy kuin rasvattu. Ja nyt se saa olla minun kohdaltani.

J O H A N N A

No, Luojan kiitos! Se on sitten valmis?

E L I A S

Valmis myötäväksi. Täytyy vain varoa, etteivät ota polkuhinnasta. — (*Hymyilee tyytyväisenä.*)
Nyt meistä tulee rikkaat, eukko, rikkaat...

J O H A N N A

Jospa tulisikin kerran ennen kuolemaansa! On tuota ollut tässä köyhyyttäkin. (*Huokaisten.*) Toisten armoilla on eletty.

E L I A S

Nyt saavat toiset ruveta elämään meidän armoillamme. Sillä se on seilainen koje, että se käyttää kaiken maailman tehtaat ja myllyt.

J O H A N N A

(*hiljaisesti.*)

Ei taideta sitten enää Jumalaa tarvitakaan.

E L I A S

Että häh?

J O H A N N A

Ilman minä vain, kun se koko maailman pyörittäneee... Mitäs sinä sitten vielä sinne pajaan, kun se jo lie valmis?

E L I A S

(melkein hellästi).

Minä sitä vain vähän putsaan ja puleeraan.
— Ja huomen-aamuilla minä lähdän kaupunkiin.

J O H A N N A

Sinä? Kaupunkiin?

E L I A S

Tietysti. Et suinkaan sinä usko, että herrät tulevat sitä täältä jalansyten ostamaan. Eivätkä osaakaan tulla. Kyllä minun itseni täytyy se viedä ja näyttää heille.

J O H A N N A

Etköhän kuitenkin ensin näyttäisi rovastille?

E L I A S

(ylenkatseellisesti).

Ei rovasti ymmärrä tällaisia asioita. Viisaamat miehet siinä olla pitää. — *(Kuin itseksensä.)*
Antti kun olisi . . .

J O H A N N A

Antti on Amerikassa. Eikä taida sieltä tulla-
kaan meidän ijillämme.

(Pyyhkäisee salaisen kyyneleen silmäkulmastaan.)

E L I A S

Antti tulee, tulee kyllä. — (*Hiljaa.*) Sitä varten hän on Amerikkaan mennytkin... Ja sitä varten hänet on kouluun lähetetty...

J O H A N N A

Että mitä varten?

E L I A S

Että oppimaan... Että tulisi isän avuksi... Että osaisi panna paikalleen sen pienen pikkuruisen, joka puuttuu siitä...

J O H A N N A

Siitä puuttuu siis kuitenkin jotakin?

E L I A S

(*häntä kuulematta.*)

Jos olisin nuorempi mies, laittaisin sen itse. — Mutta on se hyvä näinkin, hyvä näinkin... (*Hymyillen salaperäisesti.*) Kyllä minä ymmärsin, mitä varten Antti Amerikkaan lähti. Lähti tietoa tietämään.

J O H A N N A

Kyllähän tuo tiedetään, mitä varten se sinne lähti. Kun ilkesikin, mokoma, riitautua rovastin kanssa...

E L I A S

Niin, mutta miksi hän riitautui?

J O H A N N A

(alakuloisesti).

Vielä kysyt, vaikka koko kyläkunta siitä jorusi! — *(Äkedsti.)* Että ilkesikin, herja, ruveta hyvän tekijänsä tyttöä riijastelemaan!

E L I A S

Ne on vaan niitä kylän kulkupuheita. Mutta jos tulee siitä kysymys, minkä vuoksi Antti rovastin kanssa riitautui, niin sen asian minä kylällä tiedän paremmin kuin kylän akat.

J O H A N N A

No minkä vuoksi?

E L I A S

Ei näet voinut sietää tuon miehen typeryyttä.

J O H A N N A

(Lyö kahta kämmentään).

Niin rovastin?

E L I A S

Juuripa rovastin. — *(Nauraa hekottelee.)* On siinäkin pökkelö miehekseen. Herran palvelija

on olevinaan eikä käsitä tuon taivaallista ijäisyyden asioista.

J O H A N N A
(*kokonaan ällistyneenä*).

Niin rovasti?

E L I A S

Ka, eikö sinulla ole korvia päässäsi, kun puhuu...! (*Nauraa hekottelee edelleen.*) Minunkin on pitänyt monta kertaa suuttua sille miehelle. (*Viekskaasti.*) Mutta minä en ole näyttänyt sitä.

J O H A N N A

No, sen minä sanon! Sitä vielä olisi puuttunut! — Mihin me olisimme joutuneet ilman rovestin väkeä, joka tässä on vuosikymmenet hellynyt ja vaalinut meitä? Maantiellä me oltaisiin, vaivaishuoneella me oltaisiin...

E L I A S
(*viekskaasti*).

Juuripa siksi. Täytyy olla viisas, viisas, eikä nostaa nokkaansa, ennen kuin koivet kannattavat. — Enkähän minä rovestista mitään pahaa sano-kaan.

J O H A N N A

Vai et! Kun toinen tuossa pelkkää hyvää tekee...

E L I A S

Hyvähän rovasti on ollut meille, hyvä. Ja välikappalehan hän on Jumalan kädessä. On vainkin, vaikka hän ei Jumalasta paljoa tiedäkään . . .

J O H A N N A

Aina yhtä paljon kuin sinäkin, jumalaton! Pitäisit pyhänä edes hänen lepopäivänsä, kun kuuluivat jo soittavan juhannusta.

E L I A S

Ei jouda, eukkokulta, ei jouda. Enkähän minä ole joutanut niitä vuosikymmeniin pitämään... Mutta huomenna levätään, huomenna.

J O H A N N A

(korjaa muutamia roskia pihalta).

Ei taida se huomen koskaan koittaa sinulle.
— Samaa sinä olet joka lauantai-ilta sanonut.

E L I A S

Nyt se koittaa. Nyt se alkaa minun pitkä lepopäiväni. — *(Kuin itsekseen.)* Minulla on omat aavistukseni.

J O H A N N A

Panisit edes puhtaan paidan päällesi, kun vieraitakin tulee. Ja on siellä löylyä saunassa, kun kylpeä tahtonet.

E L I A S

Työmies on työnsä näköinen. — Kyllä kylvetään, kyllä puhtaisiinkin pukeudutaan. Enkähän minä muuta kuin vähän käväisen pajassa. — Aih! (*Aikoo oikealle, pysähtyy äkkiä, kopaisee kädellä rintaansa ja vaipuu hiljaa valittaen aitan portaille.*)

J O H A N N A

Ka, mikä sille nyt tuli? — (*Rientää hänen luokseen.*) Kuolee se siihen paikkaan.

E L I A S

(*vaivaloisesti.*)

Ei hävää, eukko, ei hätää. Rinnasta vain otti niin kummasti. — Kyllä se menee ohii...

J O H A N N A

No, kaikkiakin! — Olisi täällä vielä tippa sitä konjakkia, jonka rovasti viime jouluna lähetti tänne.

E L I A S

Se on jo ohii. — (*Nousee suurella ponnistuksella.*) Ei se kuolema kutsumatta tule. Kuolema tulee silloin kun kuoleman aika on. (*Menee oikealle. — Johanna katsoo tuokion hänen jälkeensä, pudistaa päätään ja menee pirttiin. — Hetken perästä Tyyne ja Antti oikealta taka-alalta.*)

Tyyne, ylioppilaslakki päässään, puettuna kevedän kesäpukuun. Antti, jonka puku on englantilaisen matkailijan,

on pitkä, reipas nuorukainen, sangen amerikalautunut myös ulkomuodoltaan.

Tulevat tietä pitkin vilkkaasti keskustellen. Tyyne pysähtyy, osoittaa lammelle ja nojaa häneen uneksien.)

T Y Y N E

Antti! Miksi puhuit sinä äsken minulle niin?

A N T T I

Kuinka?

T Y Y N E

Niin kylmästi ja sydämettömästi.

A N T T I

Mistä minä puhuin sitten?

T Y Y N E

Isänmaastasi. Olkoon se kurja ja köyhä, onhan se kuitenkin sinun oma ihana syntymämaasi.

A N T T I

Epäilemättä. Mutta sinäkin puhuisit niin, jos olisit kerran nähnyt maailman, oikean, avaran maailman aukeavan alla silmiesi.

T Y Y N E

(ylenkatseellisesti).

«Suuren maailman!»

A N T T I

Juuri niin: suuren maailman! — (*Tarttuu hänen käteensä innokkaasti.*) Tyyne! Sinä et tiedä, mitä on elämä siellä kaukana Lännen maassa!

T Y Y N E

(*katsoo häneen.*)

Onko se sitten niin ihanaa?

A N T T I

On, sillä se on elämää työssä ja toiminnassa. Siitä te ette täällä kotona tiedä mitään. Te nukutte.

T Y Y N E

Myöskin täällä tehdään työtä.

A N T T I

Niin, mutta allapäin ja pahoilla mielin, kuten sinäkin nyt olet. — Olethan surullinen? (*Tahtoo kohottaa leuasta hänen päätään. Tyyne painaa päänsä itsepintaisesti alas.*)

T Y Y N E

Enpäs ole.

A N T T I

Oletpas. — (*Hyväilee hänen kättään.*) Teiltä puuttuu työn ilo, tarkoitan: ainoa, mikä on suotu ihmiselle.

T Y Y N E

(kohottaa silmäluomensa).

Ainoako?

A N T T I

Anteeksi. En nyt lemmen iloja ajatellut.

T Y Y N E

Etkä suruja.

A N T T I

Ne ovat pilviä, jotka päivän ohi vaeltavat.
Eikö totta? *(Vie hänen kätensä huulilleen.)*

T Y Y N E

(vetää kätensä pois).

Tarkoitat: niille me emme mahda mitään?

A N T T I

Tarkoiton: niitä kumpiakin kylvää kohtalo
meille ilman omaa syytämme ja ansiotamme.

T Y Y N E

Näyttää siltä kuin tahtoisit siirtää rakkauden
kokonaan pilvien tuolle puolen.

A N T T I

(hymyillen).

Eikö totta: se kuuluu taivaan valtakuntaan?
(Tahtoo suudella häntä. Tyyne kääntää kasvonsa pois.)

T Y Y N E

Samoin kuin aiot siirtää itsesi meren tuolle puolen?

A N T T I

Sinne me matkustamme yhdessä. En ilman sinua. *(Seisovat portilla, katsovat silmiin toisiaan. Tyyne pudistaa päätään hitaasti, Antti nyökkää hänelle lempeästi, mutta päättävästi.)*

T Y Y N E

Täällä on niin hiljaista.

A N T T I

(vienosti).

On. Niin hiljaista. Kuulee sykkivän oman sydämensä.

T Y Y N E

Eikö sitä... aina... siellä suuressa maailmassa kuule?

A N T T I

Ei aina. Siellä jyskävät koneet, siellä kalkkavat vasarat. Siellä pauhaa elämän arkipäivä. — Täällä sitä vastoin...

T Y Y N E

(painautuen häneen).

Eikö totta: täällä on ikuinen sunnuntai?

A N T T I

Juhla juhannuksen. — (*Tulevat pihalle.*) Täällä minä siis olen syntynyt, tuossa on minun kotitupani.

T Y Y N E

Tuossa kivet, joilla kiikuit.

A N T T I

Tuolla lehdot, joissa liikuin. — (*Katselee ympärilleen.*) Kaikki tuttua. Kaikki paikallaan. — (*Karskimmin.*) Kaikki vanhaa ja rappeutunutta. (*Tulevat etualalle.*)

T Y Y N E

Ja tuosta lähtee ojustie, jota sinä aina ennen kuljit pappilaan.

A N T T I

(*leikillisesti.*)

Kaunis ojustie, kun täytyi joka askeleella pysähtyä mansikoita poimimaan...

T Y Y N E

Minä sinun mansikkasi! — (*Lyö kädelle häntä. Istuvat puutarha-sohvalle vasemmalla etualalla. Antti suutelee äkkiä häntä.*) Sinä olet hullu.

A N T T I

Yhtä hullu kuin silloin.

T Y Y N E

Milloin?

A N T T I

Silloin kun kuljin tuota oijustietä. — Ei se ollut mikään tavallinen tie mielestäni. Taivaan tie se oli, joka johti suoraan sinun sydämeesi.

T Y Y N E

(nauraen).

Ja se päättyikin vain pappilan aidan taakse!

A N T T I

Niin. Mutta sinne tuli jöka ilta eräs kaunis, mutta paha, hyvin paha tyttö minua kohtaamaan.

T Y Y N E

Hän teki siinä hyvin ymmärtämättömästi. — *(Keimaillen.)* Mutta oliko hän todellakin niin paha mielestäsi?

A N T T I

Oli. Kyllä hän oli hyvin paha. Toisinaan hän oli suorastaan kiusata minut kuoliaaksi.

T Y Y N E

Todella?

A N T T I

Aivan varmaan. Vuoroin hän itki, vuoroin nauroi, vuoroin hän oli oikein vihainen ja polki jalkaa, toisin vuoroin taas hän suuteli...

TY Y N E
(nopeasti).

En minä suudellut sinua.

A N T T I

Et koskaan aidan takana, vaan vasta turvalisemmilla tienoilla, lähdettyäsi minua takaisin kotimatalle saattamaan.

TY Y N E

Ja sitten saatoit sinä minut takaisin pappilaan.

A N T T I

Ja sinä taas minut takaisin tuonne metsän rajaan. — (*Molemmat nauravat.*) Niin aina uudestaan ja uudestaan.

TY Y N E

Kuin kaksi ikiliikkujaa!

A N T T I
(hilpeästi).

... jotka panevat liikkeelle toisiaan! — Ikävä kyllä, isäni ei tiennyt siitä mitään. Hän olisi nähnyt siinä jo toteutuneena tuon elämänsä ajatuksen. (*Selvää pajankalketta oikealta.*)

TY Y N E

Etkö usko, että hän juuri tällä hetkellä sitä toteuttaa?

A N T T I

Isä! — (*Molemmat kuuntelevat.*) Mikä suloinen soitanto minun korvilleni! — (*Sulkee silmänsä. Vaitiolo.*) Todellakin, hän takoo elämänsä suurta ajatusta.

T Y Y N E

Yöt päivät, yöt päivät...

A N T T I

Aret ja sunnuntait. — Nuo sävelet ovat minua halki elämäni seuranneet. — (*Vasaran-äänet lakkaavat.*) Kuinka? Kuulin, että hän olisi kaiken kevättä kovin sairastellut?

T Y Y N E

Sairas hän on vieläkin, mutta ei hän silti malta tauota mielityöstään. — (*Nousee.*) Menemekö häntä tervehtimään?

A N T T I

(*painaa hänet takaisin istumaan.*)

Ei, emme vielä. Emme tohdi häiritä häntä. — (*Kuin itseksensä.*) Hänen on kiire, hän tahtoo saada työnsä valmiiksi...

T Y Y N E

Kun kävin keväällä täällä, hän sanoi, että se olisi valmis niinkuin täksi juhannukseksi.

A N T T I
(*kuten edellä*).

Kuoleman juhannukseksi, elämän suureksi sunnuntaiksi. — (*Hellästi.*) Isä parka! Hän elää jo puoleksi iankaikkisuudessa.

T Y Y N E

Hän minua melkein pelottaa. — (*Vakuuttavasti.*) Usko minua, Antti: se mies tietää, mitä me muut emme tiedä.

A N T T I

Tietäjä oli hänen isänsä, tietäjä myös hänen isänsä isä. Ei olisi ihme, jos hän näkisikin yhtä ja toista, mitä me muut emme näe.

T Y Y N E
(*leikillisesti*).

Siispä olet sinäkin tietäjän sukua, Antti!

A N T T I

Tiedän, mitä taidan, siinä kaikki. — (*Synkistyen.*) Käytännön miehenä on minulle kuitenkin kiusallista ajatella, että niin paljon henkistä tarmoa ja ruumiillista työkykyä on hänessä mennyt hukkaan...

T Y Y N E

Hukkaan? Oletko aivan varma siitä?

A N T T I

Tietysti hukkaan! Eihän voi keksiä ikiliikkuja.

T Y Y N E
(*itsepintaisesti*)

Mutta entäpä sen voisi keksiä?

A N T T I

Hullutusta, kuten sen itsekin hyvin tiedät. Onhan nykyaikainen tiede sen mahdottomuuden jo aikoja sitten sitovasti todistanut.

T Y Y N E

Sinä uskot siis niin sokeasti nykyaikaiseen tieteeseen?

A N T T I

En voi muuta, koska olen järkiolento. — (*Tarttuu hänen käsiinsä. Hilpeästi.*) Siksi en elämässäni tulekaan keksimään muuta ikiliikkuja kuin sen, joka aikoinaan juoksi kesäiset yöt pappilan ja tämän torpan väliä. — Mutta en tiedä, missä määrin isäsi mahtoi pitää tuosta uudesta keksinnöstä.

T Y Y N E
(*nauraa*).

Ehkä hän ei pitänyt silloin. Nyt hän harrastaa kaikkea edistystä.

A N T T I

Hätkö? — Eikö hän ole hirveän vanhoillinen?

T Y Y N E

Mikä erehdys! Ei meillä täällä Suomessa ole ketään vanhoillista.

A N T T I

Eikö? Eikö todellakaan? Ja minä kun luulin, ettei täällä muita olisikaan! — Mihin he sitten ovat hävinneet?

T Y Y N E

Ketkä? Vanhoillisetko? — (*Ylemmyydellä.*)
Suurlakko lakaisi heidät kaikki pois.

A N T T I

(*koomillisella hämmästyksellä.*)

Mihin? Mereen? Maan rakoon?

T Y Y N E

Heistä on kaikista tullut edistysmielisiä.

A N T T I

Ai, se minun olisi pitänyt arvatakin! — Ja sinun isäsi? Hän on nyt myös edistysmielinen?

T Y Y N E

Epäilemättä. Oikeastaan hän on aina ollut sitä syvimmässä sydämessään.

A N T T I

(*katsoo häneen*).

Niinkö? Siitä voi nyt olla eri mielipiteitä.— (*Kuin itseksensä.*) Mutta hänhän on voinut muuttua, on ehkä muuttunutkin . . .

T Y Y N E

Luonnollisesti hän on muuttunut, kuten kaikki täällä. Muuttunut parempaan, tarkoitan.

A N T T I

Muuttanut pukuaan, tarkoitat. Onko hän vielä pappi?

T Y Y N E

Sekin kysymys! — Tietysti hän on.

A N T T I

Siispä hän ei ole muuttunut ollenkaan. (*Pilkallisesti.*) Sillä onhan hän aina ollut edistysmielinen syvimmässä sydämessään. — Etkö sanonut niin?

T Y Y N E

Kyllä. Mutta hän on nyt enempi oma itsensä. On itseään kohtaan rehellisempi, tarkoitan.

A N T T I

Tarkoitatko, että hän ennen ei ollut sitä?
Että hän vilpisteli itsensä edessä, toisin sanoen?

T Y Y N E

(hermostuneena).

Äh, onpa sinusta siellä ulkomailla tullut oikein sietämätön rikkiviisas! — Isä on hyvä. Joka suhteessa hyvä. Ettäs sen tiedät nyt!
(Kääntyy selin häneen.)

A N T T I

Hän on hyvä, senvuoksi että hän on sinun isäsi? Niinhän tarkoitat?

T Y Y N E

Olkoon nyt sitten vaikka niin!— *(Nousee nyreänä.)* Minä en jaksa riidellä sinun kanssasi. — *(Menee yli näyttämön.)* Enkä varsinkaan isästä. *(Pysähtyy pihlajan luo selin katsomoon. Vaitiolo. Antti nousee ja seuraa häntä.)*

A N T T I

Tyynel

T Y Y N E

(käännähtäen).

Sillä o n h a n isä hyvä? Ethän sinä voi kieltää sitä?

A N T T I

Epäilemättä hän on...

T Y Y N E

Siinäpä se! Nyt olit oikein kiltti.

A N T T I

...hyvä tavallaan, tarkoitan. Kuten kaikki ihmiset. — Mutta ei hyvä minulle.

T Y Y N E

(hermostuneena).

Joko sinä alat taas! — «Hyvä tavallaan!» — «Ei hyvä minulle.» — Mitä se on?

A N T T I

Hän on ollut aina musta pilvi minun taivaallani. — *(Katsoo häntä suoraan silmiin.)* Sinä ymmärrät sen kyllä, jos tahdot ymmärtää.

T Y Y N E

Minä ymmärrän. *(Hiljaisesti.)* Sinä ajattelet vielä noita entisiä.

A N T T I

*(päättään nyökkäyttään).*Niin. *(Istuu. Väitölo.)*

T Y Y N E

Se on turhaa. Ei sinun ole tarvis enää niistä huolehtia.

A N T T I

(haja nielisesti)

Eikö?

T Y Y N E

Ei, ei, minä vakuutan sinulle. Hän on muuttanut.

A N T T I

Myöskin minä... olen voinut hiukan muuttua... tällä välin.

T Y Y N E

(säpsähtäen).

Mitä tarkoitat? — *(Terävästi.)* Kenties en enää minäkään ole kyllin hyvä sinulle?

A N T T I

Tyyne! — *(Vakavasti.)* K u m p a a sinä rakastat enemmän meistä? Minua vai isääsi?

T Y Y N E

Kuinka sinä olet hassunkurinen! — *(Nauraa.)* Oletko mustasukkainen? Isälle?!

A N T T I
(vakavasti).

Saamme nähdä. Kenties minulla voi olla syytä siihen.

T Y Y N E

Aina hassumpaa! Onko minun ehkä teidän kahden välillä valittava?

A N T T I

Minä pelkään, että sinun on valittava.

T Y Y N E
(hilpeästi).

Milloin? Nyt heti?

A N T T I

Arvattavasti tänä iltana jo. — (*Synkästi, kuin itseksseen.*) Minä puolestani en odota mitään hyvää tästä tapaamisesta.

T Y Y N E

Ja minä sanon, että minun sydämessäni on kyllä tilaa teille molemmille.

A N T T I

Mutta jos nyt olosuhteet kuitenkin pakottaisivat sinut valitsemaan?

TYYNE
(*säteilevästi*).

Silloin valitsisin minä . . . (*Aikoo kietoa hänet riemuiten käsivarsillaan, pysähtyy, miettii silmänräpäyksen ja virkahtaa.*) Ei, minä en valitse, minä en t a h d o valita.

ANTTI
Siinäpä se. Sinä et tahdo.

TYYNE
Eikä minun ole tarviskaan. Sillä ettehan te ole vihollisia. Ettehan te tahdo tappaa toisianne.

ANTTI
Kuka tietää. On ihmisiä, jotka pelkällä olemassa-olollaan uhkaavat toisen olemassa-oloa . . . jotka eivät tule toimeen saman maan kamaralla, tarkoitan.

TYYNE
(*hiljaa*).
Mitä silloin tapahtuu?

ANTTI
Silloin on toisen tai toisen heistä väistyttävä.

TYYNE
Sen, joka on liikaa?

A N T T I

Sen, joka on heikompi. Ja minä en voi olla heikompi. Minä en voi tunnustaa itseäni heikommaksi milloinkaan.

T Y Y N E

(katsoo syrjäkarein häneen).

Aiot ottaa siis omasi voiman oikeudella?

A N T T I

Tietysti, sikäli kuin minä olen voimakkaampi sinun sydämessäsi. Mutta juuri sitä saatoit sinä minut äsken epäilemään.

T Y Y N E

Huomaan, että minun asiani on tehdä teidät kaksi ystäviksi. — *(Iloisesti.)* Minä valitsen teidät molemmat. Ensin yhden, sitten toisen . . .

(Levittää käsivartensa.)

A N T T I

Tyynel!

T Y Y N E

Taikka molemmat yht'aikaa, miten vain katsot paremmaksi.

A N T T I

Tyynel: nyt meidän täytyy todellakin puhua

kerran vakavasti keskenämme. — (Tarttuu hänen käteensä ja johdattaa pihlajan varjoon hänet.) Äiti!

(Johanna ilmestyy tuvan portaille, päässään vanhan-aikaiset sangattomat silmälasit, avattu postilla käsissään. Tähystää maantielle, istuu sitten portaille lukemaan.)

TY Y N E
(lämpimästi).

S i n u n äitisi, Antti!

A N T T I

Luuletko, että hän jo on huomannut meidät?

TY Y N E

Tuskin. Hänen silmänsä hämärtävät jo vanhuuttaan.

A N T T I

Kuitenkin hän lukee jotakin?

TY Y N E

On lukevinaan. Lasien avulla näet.

A N T T I

Jotakin hengellistä?

TY Y N E

Jotakin, jonka hän mahtaa osata jo aikoja sitten ulkoa.

A N T T I

(*änkarassa sisällisessä liikutuksessa*).

Tuo kirja on kyllä tuttu minulle. — Hän on harras uskovainen?

T Y Y N E

On. Hänen ainoa surunsa on, että hän ei jaksakaan enää kyllin usein kirkkoon eikä Herran ehtoolliselle.

A N T T I

(*kuin itseksensä*).

Maammo parka! Kuinka hän on käynyt kappyrään! — (*Kääntyy pois salaten kyyneleitään*). Minä en tiennyt...

T Y Y N E

Mitä et sinä tiennyt, Antti?

A N T T I

... että hän oli niin vanhentunut. — (*Hilliten liikutuksensa*.) Ei, ei kyyneleitä. — (*Kuin itseksensä*.) Suomen ilma tarttuu, se tarttuu... (*Hymyillen*.) Anteeksi, Tyyne...

T Y Y N E

Antti! Etkö tiedä, että juuri tuollaisena enimmäin rakastan sinua?

A N T T I

(miltei raivokkaasti).

Mutta minä en t a h d o itkeä, minä en t a h d o ! — *(Jälleen heltyneesti.)* Ja kuitenkin, kun näen tuon harmaan pään, joka niin usein on kehtoni yli kallistunut . . .

T Y Y N E

Niin: silloin, kun sinä olit pieni, Antti. — *(Puristaa hiljaa hänen kättään. Vaitiolo.)* Huudanko hänelle?

A N T T I

Ei, älä vielä! Varro vähän! *(Ottaa lakin päästään ja ristii kätensä kuin rukoukseen. Tyyne katsoo kummastuneena häneen.)*

T Y Y N E

Mitä nyt teet?

A N T T I

Luen hänelle äänettömän iltarukoukseni. — *(Painaa lakin jälleen päähänsä.)* Nyt voit mennä ja puhutella häntä.

T Y Y N E

(vienosti).

Sinä muistat sen vielä?

A N T T I

Minkä?

T Y Y N E

Äitisi opettaman iltarukouksen?

A N T T I

(hitaasti päättään pudistaen).

En.

T Y Y N E

Kuinka? Kuitenkin sanoit sitä lukevasi.

A N T T I

Toisen, suuremman, korkeamman luin minä hänelle äsken.

T Y Y N E

Mikä voi olla äidin iltarukousta ihanampi?

A N T T I

Se, jonka elämä, ankara elämä itse on minulle opettanut. — Puhu hänelle!

T Y Y N E

(hymyillen).

Pelkäätkö?

A N T T I

Eipä ilman. On kuin seisaisin temppelin esikartanossa.

T Y Y N E

Todella? Olethan aivan kalpea kasvoiltasi?

A N T T I

Poveni pakahtuu. Tämä hetki saa sydämeni oudosta hartaudesta seisautumaan. — Mene! (*Lykkää hänet hiljaa äitiä kohden. Jää itse pihlajan varjoon. Työne lähestyy Johannaa.*)

T Y Y N E

Hyvää iltaa, Johanna. Terveisiä pappilasta.

J O H A N N A

Ka, siinähan se ryökkynä... (*Sulkee postillan, nousee horjuvin polvin, niijailee.*) Tervetulemaan. — Ja entäs pappa?

(*Kättelevät.*)

T Y Y N E

Pappa jäi vielä vähän postia odottamaan. Mutta kyllä hän on aivan kohta täällä.

J O H A N N A

Niin aivan. — (*Antti tulee esille pihlajan takaa.*) Kukas se onkaan tämä nuori herra?

T Y Y N E

Johanna ei tunne häntä todellakaan?

J O H A N N A

(*tähystelee oudoksuen.*)

E-en. Mitäpä minä. Lie pappilan kesävie-

raitaa. — (*Ilahtuen.*) Vai jos lie hyvinkin se ro-
vastin uusi apulainen, jota minä en ole vielä
nähtykään?

T Y Y N E

Ei ole. — Johanna koettaa nyt muistella kui-
tenkin . . .

J O H A N N A

En muista. Pitää antaa vanhalle anteeksi . .
jos lienen hyvinkin nähnyt jossakin. — Ei erota.

A N T T I

(*puoli-ääneen.*)

Äiti!

J O H A N N A

Jesus Kristus! — (*Pudottaa postillansa hätäänty-
neenä, kyyristyy ylös ottamaan, pyyhkii sitä koneellisesti
kädellään, ja hätääntyy vielä enemmän. Ojentaa vihdoin
käntensä vavisten ja turvattomalla liikkeellä tulijalle.*)
Onko se . . . Antti?

A N T T I

Äiti! Äiti! (*Sulkee hänet syliinsä. Tyyne kääntyy
pois liikutettuna. Vaitiolo.*)

J O H A N N A

Herra Jumala! Herra Jumala! Että minun
vielä piti elää tämä päivä! (*Peittää kasvonsa esilii-
nallaan ja puhkeaa itkuun. Kääntyy takaisin tupaan
menemään, Tyyne saattaa hänet sinne. Antti seuraa
ovelle asti heitä.*)

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS.

Antti taustassa nojaa portinpieleen katsoen iltaruskoista maisemaa, joka näytöksen kestäessä himmenee vitkalleen. Tyyn e tulee tuvasta ja hiipii hänen vierelleen.

A N T T I

Kuinka äiti voi?

T Y Y N E

Hän istuu vain lautsan päässä ja itkee. Etkö tahtois mennä häntä viihdyttämään?

A N T T I

Ilon kyyneleet eivät kaipaa lohduttamista. — (*Tarttuu hänen käteensä.*) Mutta me kaksi! Meillä kahdella olisi mielestäni niin sanomattoman paljon puhuttavaa.

T Y Y N E

(*vienosti.*)

Pidätkö siis todellakin vielä vähän minusta?

A N T T I

Aina ja iankaikkisesti. — (*Hymyillen.*) Siinä suhteessa minä olen todellakin patavanhoillinen. Mutta kaikissa muissa suhteissa...

T Y Y N E

Hyi, nyt sinä varmaan jälleen ajattelit isääni! Etkä kauniisti, sen näin sinun silmistäsi.

A N T T I

Niistä näkyy vain rakkaus. — (*Saattaa hänet pihlajan alle istumaan.*) Mutta mielestäni sinä nyt voisit kertoa minulle, millaiseksi olet meidän, isäsi ja minun, tulevan kohtaamisemme tarkoittanut.

T Y Y N E

(*toimeliaasti.*)

Kyllä. Kun sinä aamulla lähetit majatalosta minulle tiedon, että olit saapunut kotiin...

A N T T I

Niin, mitä silloin ajattelit?

T Y Y N E

Ajattelin: nyt täytyy minun toimia nopeasti ja neuvokkaasti. Sillä kaikesta päättäen hän ei aio tulla pappilaan.

A N T T I

Oikein arvattu: en ennen kuin olisin tavannut sinut. Sillä täytyihän minun tietää, oliko minulla ylimalkaan mitään tekemistä siellä.

T Y Y N E

(*pyörittäen sormeaan*).

Etkö häpeä, Antti?! — Mutta siksi minä en virkannut isälle mitään sinun tulostasi...

A N T T I

Hän ei siitä vielääkään tiedä mitään?

T Y Y N E

Ei. Kuitenkin täytyi teidän kahden tavata toisenne. — (*Hyvällän hänen kättään*.) Siksi ajattelin, että olisi parasta, jos tapaisitte täällä toisenne.

A N T T I

Siinä teit hienotunteisesti.

T Y Y N E

Näin minä ajattelin: täällä seisot sinä kotikamaralla, täällä voit sinä kohdata ketä hyvänsä pystypäin.

A N T T I

Niin. Sillä vaikka tämä torppa onkin pappilan maalla...

TY Y N E

Jumalan kirkkaan taivaan alla täällä seisot.

A N T T I

Senkin ovat papit ja piispat meiltä tuhrineet!
— Mutta olkoon menneeksi! Kiitän sinua, että
näin heti johdatit yhteen meidät.

TY Y N E

Eikö totta, täytyihän kaiken kuitenkin tulla
selväksi teidän välillänne?

A N T T I

Juuri niin. Tuossa, kruunun maantiellä, voin
ainakin vapaana miehenä kohdata hänet.

TY Y N E

Miksi maantiellä?

A N T T I

Siksi, että se on kaikkien oma. Siksi, että
seisomme siinä puolueettomalla alueella.

TY Y N E

Anttil

A N T T I

(jyrkästi).

Me kaksi. Isäsi ja minä. Sotarovasti Pontus
Marttila ja konerakentaja Antti Teräksinen.

TYYNE

Tuohan kuulostaa melkein taisteluunvaatimuk-
selta. Et suinkaan aio heti rakentaa riitaa hä-
nen kanssaan?

ANTTI

En. Minä en vaadi häneltä mitään muuta
kuin sinua. — (*Kiertää hänet käsivarrellaan.*) Tän-
ne ei siis tule ketään muita kuin isäsi?

TYYNE

Ei. Ei täällä ole enää moneen vuoteen ol-
lut muita ketään.

ANTTI

Mutta pitäjän nuoriso? Missä se piileksi?

TYYNE

(*surumielisesti*).

Ei täällä ole enää mitään nuorisoa. Vanhat
herraskartanot ovat autioituneet, uusien tulokas-
ten kanssa ei isä viitsi seurustella.

ANTTI

Hän on ylpeä. Hän on ylimys viimeiseen
hengenvetoonsa asti. — Mutta kenen kanssa hän
sitten seurustelee?

T Y Y N E

Ei juuri kenenkään. Hän on mieluummin yksin. Yksin kirjastossaan. Hän sanoo, että hän ei kuulu tähän aikakauteen.

A N T T I

Sanooko hän niin? Hyvä, että hän huomaa sen. Sillä kirkkoruhtinas hän on, jollaiset ovat mahdollisia ainoastaan niin kauan kuin on kirkon orjia olemassa.

T Y Y N E
(*hiljaisesti*).

En tiedä. Minusta hän on suurin ja ihanin mies, minkä olen nähnyt... tietysti lähinnä sinua, Antti.

A N T T I

Hyvä, että lisäsit sen. — (*Vaitiolo.*) Muistatko, kuinka te, pitäjän vallasväki, tulitte ennen joka juhannus tänne eväinenne?

T Y Y N E

Ja kuinka sinä menit piiloon etkä tahtonut tulla edes tervehtimään! Miksi et?

A N T T I

Siksi, että häpesin, sillä olin jo silloin rakas-

tunut sinuun. — Ja siksi, että minä jo silloin vihasin teitä . . .

T Y Y N E

Meitä? Minuakin?

A N T T I
(*lennokkaasti*).

En sinua, sillä sinä olit minulle ilmestys taivaan korkeudesta. — (*Hillityllä äänellä*.) Mutta noita muita, päiväperhoja . . .

T Y Y N E

Päiväperhoja?

A N T T I

Kaikkia, joilla oli paremmat vaatteet kuin minulla, lois-eläimiä, jotka söivät parempaa ruokaa kuin minä, vahinkohyönteisiä . . .

T Y Y N E

Lois-eläimiä? Vahinkohyönteisiä? — Kenestä puhut?

A N T T I
(*pidätetyllä raivolla*).

Puhun h e r r a s väestä. — Ja heidän lapsistaan! — (*Hampaittensa välistä*.) Niitä minä enin vihasinkin.

T Y Y N E

Mutta miksi?

A N T T I

Siksi, että heillä oli hienempi hiipiä kuin minulla, ja keveämpi käytös, ja sirommat kasvopiirteet. Siksi, että he olivat kuin kukkasat kedolla, jotka eivät työtä tee eivätkä kehrää...

T Y Y N E

Mutta Antti!

A N T T I

(kuten edellä).

Minä sain tehdä työtä aamusta iltaan! Minä sain ansaita leipäni jo koulupoikana! — Mutta nuo prinssit isiensä ja äitiensä armosta...

T Y Y N E

Antti!

A N T T I

... nuo prinsessat kaikkivaltiaan rahan voimasta...

T Y Y N E

... olivathan he viattomia. Eiväthän he olleet itse määränneet vanhempiaan.

A N T T I

(jyrkästi).

En minäkään ollut itse määrännyt omia vanhempiani.

T Y Y N E

No niin?

A N T T I

Kuitenkin minä sain tuntea katkerasti olevani vain torpan poika. (*Vaitiolo.*)

T Y Y N E

Ne ovat kohtalon salaisuuksia. Ne ovat luojan töitä. — Miksi syyttää niistä ihmisiä?

A N T T I

(*kiivaasti.*)

Luoja ei ole luonut herroja ja talonpoikia! Luoja on luonut vain ihmisiä. Ja sitäpaitsi: jos vihaan heitä ja heidän lapsiaan, en tee muuta kuin mitä käskee heidän jumalansa.

T Y Y N E

(*hämmästyneenä.*)

Mikä jumala?

A N T T I

Juutalaisten jumala, joka etsiskelee isäin pahat teot lasten päälle kolmanteen ja neljänteen polveen . . .

T Y Y N E

Jätä siis kosto hänelle!

A N T T I

Hän on sanonut myös: silmä silmästä ja hammas hampaasta. — Ja vielä hän on sanonut: millä mitalla te mittaatte, sillä pitää myös teille mitattaman!

T Y Y N E

Antti! Eihän sinusta vain ole tullut ateisti?

A N T T I

Miksi sitä kysyt?

T Y Y N E

(huolestuneesti).

Isä ei kärsi ateisteja. Vaikka hän näet onkin edistysmielinen mies, hän on kuitenkin pappi . . .

A N T T I

«Edistysmielinen pappi!» — *(Päättään pudistaen.)*
Se kuuluu niin kummalliselta.

T Y Y N E

Kuinka niin?

A N T T I

Sama kuin sanoisit: kylmä tuli tai kuuma jää. — Ne kaksi ovat toistensa vastakohtia.

TY Y N E
(innokkaasti).

Eipä suinkaan. Siitä näkyy, kuinka vähän sinä itse asiassa ymmärrät olojamme. — (Toimekkaasti.) Meillä on paljon edistysmielisiä pappeja täällä Suomessa...

A N T T I

Niitä on kautta maailman nykyaikaan. Mutta juuri he ovat meidän pahimmat vihollisemme.

TY Y N E

Kenen viholliset?

A N T T I

Meidän. Sinun ja minun. Kaikkien todella vapaiden henkien, kaikkien todella perinjuuristen yhteiskunta-parantajien.

TY Y N E
(ihmetellen).

Vanhoillinen pappi olisi siis parempi sinusta?

A N T T I

Hän on parempi, siksi että hän on pahempi. — Pahempi omalle asialleen, tarkoitan. Vanhoillinen pappi voi sitäpaitsi jossakin tapauksessa olla rehellinen mies...

T Y Y N E

Antti, minä pyydän!

A N T T I

Edistysmielinen pappi ei ikinä. Jos hän todella on edistysmielinen, hän ei voi olla pappi enää. Jos hän on pappi, hän ei voi olla edistysmielinen.

T Y Y N E

(tuskallisesti).

Antti! Sinä unohdat: myöskin minä olen edistysmielisen papin tytär. *(Kääntää kasvonsa pois. Vaitiolo.)*

A N T T I

Anteeksi: minä unohdin sen. — *(Vaitiolo.)*
Sellainen minä olen. Minä en osaa koskaan lopettaa kerran vauhtiin päästyäni.

T Y Y N E

Et.

A N T T I

Sellainen minä olin jo lapsena. Jos joskus yhdyin leikkiin muiden ikäisteni kanssa, innostuin aina liiaksi ja tein tuhojoutia.

T Y Y N E

(hymyillen kyyneltensä halki).

Sinä nyt olet sellainen.

A N T T I

Minun ei pitäisi koskaan innostua.

T Y Y N E

Päinvastoin, Antti!

A N T T I

Ei. — Muut ihmiset voivat innostua, näetkös, menemättä liian pitkälle. Minulla sitävastoin vaanii se vaara aina lähellä.

T Y Y N E

Kyllä. Olisi synti kieltää sitä.

A N T T I

Niin. — Ja silloin teen minä aina pahaa niille, joita rakastan enin, minä...

T Y Y N E

(lämpimästi).

... sinä, joka olet niin hellä ja hyvä... joka et tahtoisi tehdä pahaa karpäsellekään! *(Ojentaa molemmat kätensä hänelle.)*

A N T T I

Eikö totta, Tyyne: minä nyt olen sellainen kuin olen.

T Y Y N E

Niin. Ei kannata olla vihainen sinulle.

A N T T I

Kyllä kannattaa. — Minä olen mahdoton ihminen.

T Y Y N E

Juuri siksi niin pidänkin sinusta. (*Suutelee rajusti häntä.*)

A N T T I

Tyynel!

T Y Y N E

(*veitikkamaisesti.*)

Sano minulle yksi asia! — Mistä johtuu, että voit minua rakastaa, vaikka jo lapsena niin vihasit pitäjän muuta herrasväkeä?

A N T T I

Siitä, että himoitsin sinua . . .

T Y Y N E

Hyi!

A N T T I

(*matalalla äänellä.*)

Siitä, että tahdoin sinut omakseni. Parhaimman joukosta tahdoin, kauneimman kassapäistä!
(*Suutelevat jälleen. Irtautuvat, katsovat säteilevin silmin toisiaan. — Sotarovasti Marttila on tullut edellisen*

aikana esiin oikealta taka-alalta, pysähtynyt, huomannut heidät, ja tarkkaa nyt heitä kiinteästi alta kulmiensa.

Hän on reipas, vankkaraajainen ukko, kasvot luisevat, ryhti jäykkä ja taipumaton. Päässä harmaa silinteri, samanvärinen hieno ja moitteeton pitkä takki yllään, tukeva, hopeanuppinen keppi kädessä ja sadevaippa käsi-varrella. Hansikkaat. Liikkuu keveästi, miltei nuorekkaasti).

TYYNE

Isä! *(Peittää kasvonsa käsillään.)*

ANTTI

Rovasti Marttila! (Ottaa vaistomaisesti lakin päästään ja tekee epäröivän liikkeen mennäkseen tulijaa tervehtimään. Rovasti ei ole sitä huomaavinaan. Antti painaa lakin jälleen lujasti päähänsä ja jää uhmaavaan asentoon. Tyyne ottaa kiinni hänen kädestään ja tahtoo vetää häntä kohti isäänsä.)

TYYNE

(hiljaa).

Isä: siunaa meitä!

ROVASTI

Kuka hän on? *(Osoittaa Anttia keppinsä kärjellä.)*

TYYNE

(päättävästi).

Saanko luvan esittää: sulhaseni, insinööri Teräksinen . . .

ROVASTI

Ah, tekö se olette? — (*Tervehtii kohteliaasti, mutta kättä antamatta.*) Anteeksi, etten heti tuntenut teitä. — (*Jäätävällä silmäyksellä tyttärelleen.*) Mene!

TYYNE

(*rukoilevasti.*)

Isä! (*Poistuu isänsä katseen vaientamana vasemmalle taka-alalle. Rovasti tulee keskinäyttämölle.*)

ROVASTI

Vai niin, te olette palannut siis? — (*Hymyillen hurmaavalla kohteliaisuudella.*) Anteeksi, että tyttäreni on niin vapaapuheinen...

ANTTI

Mielestäni ei siinä ole mitään anteeksi pyydettyä.

ROVASTI

(*myrkyllisellä silmäyksellä.*)

Niinkö? Niinkö te arvelette, hra insinööri? — Epäilemättä ei siinä ole mitään pahaa, mutta se todistaa huonoa kasvatusta.

ANTTI

Minun ei tarvitse kysyä, kuka on hänet kasvattanut.

ROVASTI

Ei. Ei todellakaan. — (*Painokkaasti.*) Mutta kenties minun käy pian tarpeelliseksi kysyä, missä te, hra insinööri, olette saanut kasvatukseenne.

ANTTI

(*uhmaten.*)

En missään.

ROVASTI

Hyvin arvattavaa.

ANTTI

Minä en ole saanut kasvatusta ollenkaan. Minä olen itse itseni kasvattanut.

ROVASTI

(*hiukan kumartaen.*)

Näkyy, että puhutte totta. — (*Jälleen hovimiehen kohteliaisuudella.*) Mutta emmekö istu? Matka ei tosin ole aivan pitkä tänne pappilasta, mutta minua väsyttää. (*Istuu penkille tuvan seinämällä. Viitaa Anttia istumaan vierelleen.*)

ANTTI

Voin seisoakin.

ROVASTI

Kuten tahdotte. — (*Vaitiolo.*) Milloin te olette palannut Amerikasta?

A N T T I

Tänä aamuna.

R O V A S T I

Ja aiotte nyt jäädä kotimaahan?

A N T T I

Saa nähdä. Se riippuu siitä, mitä kotimaa minulle tarjoaa.

R O V A S T I

(päättään nyökkäyttäen).

Niin. Te tarkoittatte tietysti, mitä työn-ansiota?

A N T T I

En.

R O V A S T I

Millä te sitten aiotte elää täällä?

A N T T I

(huolettomasti).

Minkä milläkin! — *(Katsoo merkitsevästi häneen.)* Olen pääasiallisesti aikonut ruveta elämään koroillani.

R O V A S T I

Te olette rikas?

A N T T I

En ole puilla paljailla. Mutta olen vielä enemmän aikonut rikastua.

ROVASTI

Taalla? Täällä Suomessa?

ANTTI

Toistaiseksi täällä. Enkä pelkää väärin laskevani.

ROVASTI

(*päätään pudistaen.*)

Mahdotonta. Olosuhteet ovat niin kovin pienet. — Täytyy olla pääomaa, paljon pääomaa sillä, joka aikoo täällä rikastua.

ANTTI

Minä tiedän kyllä, millä Suomessa rikastutaan.

ROVASTI

Millä siis?

ANTTI

Samalla, millä tekin, hra rovasti: laiskuu d e l l a.

ROVASTI

Mitäh? — (*Kimpoaa ylös. Antti kohtaa leimuavien silmin hänen katseensa.*) Anteeksi, minä en muistanut, tähän olettekin itse itsenne kasvattanut. (*Hiljittää vaivoin itsensä.*)

ANTTI

Pienestä pojasta saakka, herra rovasti. Mitä olen, olen omalla eikä muiden työllä.

ROVASTI

(nyt jo aivan tyynenä).

Te ette kelpaa muiden työtä arvostelemaan.
 — Te teette työtä käsillänne . . .

ANTTI

Myöskin käsilläni. Työ missään muodossa ei ole minua vielä pelottanut.

ROVASTI

. . . kenties myös jonkun verran aivoillanne, mutta kaikissa tapauksissa koneellista, ulkopuolista työtä, joka jättää teidän sisimmän itsenne koskettamatta. Minä ja monet muut täällä Suomessa . . .

ANTTI

(vääjäämättömästi).

Mitä työtä te teette, herra rovasti?

ROVASTI

Siitä olisi minun naurettavaa ruveta teille tiiliä tekemään.

ANTTI

Sitten tein pahasti, että keskeytin teidät. Sillä minusta tuntui kuin juuri olisitte aikonut ruveta sitä minulle selittämään. — (Vaitiolo.) Millä te elätte? Mitä työn-ansiota teillä on?

ROVASTI

Nuori mies! Te esittelette muutenkin kyllin selvästi itsenne, tarvitsematta enää turvautua karkeuksiin.

ANTTI

(kuten edellä).

En tiedä, ovatko ne karkeuksia. Mutta minusta tuntui kuin te itse äsken olisitte itsenne minulle samoilla kysymyksillä esiteltyt.

ROVASTI

Minulla on oikeus kysyä teiltä paljon, mitä ei teidän minulta.

ANTTI

Tarkoitatte: oikeus olla karkeampi? — Kuka on antanut teille sen oikeuden? En minä.

ROVASTI

(ivallisesti).

Ette, sillä huomaan sen kaikissa tapauksissa jäävän teidän puolelleen. *(Siirtyy vasemmalle etualalle.)*

ANTTI

Hyvä, että huomaatte sen. Teidän on siis turha koettaa niillä aseilla minua kukistaa. *(Jää paikalleen oikealle keskinäyttämölle. Vaitiolo.)*

ROVASTI

Mihin te tahdotte päästä tuolla puheellanne?

ANTTI

Tahdoin ainoastaan osoittaa teille, että metsä vastaa niinkuin siihen huudetaan. Te ette ole siihen tottunut, herra rovasti?

ROVASTI

(ylpeästi).

En.

ANTTI

Siispä saatte luvan tottua siihen. Oppia ikänsä kaiken, sanoo vanha suomalainen sananlasku.

ROVASTI

Nuori mies! Minä olen liian vanha mitään teiltä oppimaan.

ANTTI

Sen pahempi teille. Sillä minä opin joka silmänräpäys teidän seurastanne.

ROVASTI

(pilkallisesti).

Todellakin? Se ilahduttaa minua, yhtä paljon kuin se minua ihmetyttää, sillä en pitänyt teitä niin kehityskelpoisena. — No, ja mitä te opitte minulta?

A N T T I

Suomalaista hävyttömyyttä. Taikka oikeamin: suomalaisen yläluokan hävyttömyyttä.

R O V A S T I

Se tuskin voi kilpailla amerikalaisen kanssa. Varsinkin jos amerikalaisuus, kuten tässä tapauksessa, yhtyy suomalaisen alaluokan hävyttömyyteen.

A N T T I

Tarkoitatte amerikalaista tasa-arvoisuutta? — Se vallitsee siellä. Siksi ei kukaan ole siellä hävytön toista kohtaan, sillä hän tietää hänelle samalla mitalla maksettavan.

R O V A S T I

Te katsotte olevanne tasa-arvoinen minun kanssani?

A N T T I

(*päänsä kohottaen*).

En.

R O V A S T I

Se ilahduttaa minua . . .

A N T T I

Ymmärsitte väärin sanani. Katson olevani niin paljon ylempi teitä. (*Vaitiolo. Rovasti katsoo häneen, ottaa esille sikarin kotelostaan ja sytyttää sen huolellisesti.*)

ROVASTI

Suvaitsetteko?

ANTTI

Kiitos, minä en polta. (*Vaitiolo. Rovasti polttee, nojaten mukavassa asennossa puutarha-pöytää vasten. Antti seisoo entisellä paikallaan oikealla keskinäytämöllä. — Tyyne tulee vasemmalta taka-alalta.*)

TYYNE

(*hiljaa.*)

Isä!

ROVASTI

Niin, ehkä tahdot olla hyvä ja lähettää tänne iltalasini. — (*Tyyne menee tupaan. Vaitiolo.*) No niin, herra insinööri, suvainnette siis, että kaikessa alammaisuudessa puhuttelen teitä. — Te kositte tyttärtäni?

ANTTI

En suinkaan. Minä ainoastaan rakastan häntä.

ROVASTI

(*sarkastisesti.*)

Jahhah, te ainoastaan rakastatte häntä? — Te katsotte luonnollisesti, että tuo asia ei kuulu minulle ollenkaan?

ANTTI

Niin, en ymmärrä, mitä se teitä liikuttaisi. Sillä ettehan te aio hänen kanssaan naimisiin.

ROVASTI

Todellakin? Se ei liikuta minua ollenkaan? — Minulla ei siis ole mitään oikeutta ottaa selvää, millaisen vävyn olen saapa sukuuni?

ANTTI

Epäilemättä on teillä sama oikeus kuin minulla ottaa selvää, millaisen apen olen itse saapa. — Myönnättekö sen minulle?

ROVASTI

(keveästi kumartaen).

Mielestäni teidän jo pitäisi olla selvillä siitä.

ANTTI

Samoin kuin teidän tulevasta vävystänne.

ROVASTI

Joksi te ette ikinä tule.

ANTTI

(tyynesti).

Se asia ei riipu teistä, vaan hänestä. Hän päättäköön!

ROVASTI

Hän päättää, mitä minä päätän.

A N T T I

Te olette aivan liian viisas sitä uskoaksenne. Mutta tydydyn kaikissa tapauksissa hänen tuomi-
oonsa.

R O V A S T I

Olette siis niin varma hänestä?

A N T T I

Tahdon ainoastaan varman vastauksen. (*Rovasti nyykäyttää päätään miettiväisesti. — Tyyne tulee tuvasta kantaen konjakkitarjotinta, jolle on kaksi lasia asetettu. Kattaa pöydän, vilkaisee arasti isäänsä ja Anttiin. Aikoo palata jälleen tupaan.*)

R O V A S T I

Sinä voit jäädä. — (*Tyyne jää epävarmana hänen sivulleen seisomaan. Rovasti istuu, pudottaa pari sokeri-palaa lasiinsa ja luo sitten kysyvän silmäyksen Anttiin päin.*) Pyydän, herra insinööri.

A N T T I

Kiitos, minä en maista.

R O V A S T I

Kuten suvaitsette. — (*Hämmentelee tyytyväisenä lasiaan, jonka Tyyne on kuumalla vedellä täyttänyt.*) Mutta teetä te ainakin juotte?

A N T T I

Kiitos, kyllä.

ROVASTI

Teille molemmille teetä siis. — (*Hänen jälkeensä.*) Myöskin talonväen voit pyytää tänne. (*Tyyne menee tupaan. — Rovasti kaataa konjakkia lasiinsa, maistelee, ja kaataa uudelleen. Vilkaisee välillä Anttiin.*) Te ette tahdo istua vieläkään?

ANTTI

Seison mieluummin, jos suvaitsette.

ROVASTI

Teillä on hyvät jalat, herra insinööri. — (*Ottaa sanomalehden taskustaan. Vaitiolo. — Johanna ja Tyyne tulevat tuvasta, edellinen kantaen teetarjotinta, jälkimmäinen leipäkoria.*) Hyvää iltaa, Johanna. No, teillä on ollut ilon päivä tänään, kun olette saanut poikanne kotiin?

JOHANNA

On, arvon rovasti, on. Enkä tahdo sitä uskoa todeksi vieläkään. Kun toista niinkuin kuolutta suree...

ROVASTI

Tulee mies meren takainen. — Istukaa, olkaa hyvä. — (*Tyyne ja Johanna istuvat.*) Entä Elias? Missä hän on?

JOHANNA

Kyllä hän on, synti sanoa arvon rovasti, pa-

jassa. Mutta minä kyllä menen ja käsken hänet . . . (*Aikoo mennä.*)

ROVASTI

Antaa hänen olla. Tottapahan tulee, jos on tullakseen. — (*Tyyne ja Johanna ottavat teetä. Antti lähestyy, ottaa teelasinsa, mutta juo sitä seisoallaan, jonkun matkan päässä muista.*) Eikö totta, herra insinööri? Siinä on jotakin kaunista tuossa hänen ikuisessa takomisessaan?

ANTTI

Minusta siinä on jotakin surullista.

ROVASTI

Niinkö teidän mielestänne? Mutta sittenkin! Siinä on jotakin niin suomalaista tuossa härkämäisessä itsepäisyydessä . . .

ANTTI

Kyllä, mutta juuri siksi se on niin surullista. Sama itsepäisyys, käytettynä johonkin hedelmälliseen ja järjelliseen tarkoitukseen, voisi todellakin luoda uudesta Suomen. Mutta tässä muodossaan . . . Minä en ihaile sitä.

ROVASTI

(*peitetyllä ivalla.*)

Te ette ihaile mitään järjetöntä? — Mieles-

täni, jos meillä olisi kauttaaltaan tuollainen vanha Suomi, me emme tarvitsisi minkään uuden synnyttämistä.

A N T T I

Te tarkoittatte: jos kansan tarmo ja työkyky kauttaaltaan olisi käytetty yhtä järjettömien päämäärien saavuttamiseksi?

R O V A S T I

Yhtä ikuisien. — Sillä eihän ihminen elä ainoastaan leivästä, herra insinööri. Ja juuri tuo Suomen kansan mietiskelevä piirre, tuo sen taipumus ijaissyden asioita ajattelemaan, todistaa mielestäni siinä eräänlaista synnynnäistä ihantellisuutta . . .

A N T T I

Minä sanoisin: kehittymättömyyttä. — Te sanotte, että ihminen ei elä ainoastaan leivästä. Mahdollista kyllä, mutta ilman leipää se ei elä ainakaan.

R O V A S T I

(kuten edellä).

Te tarkoittatte: Suomen kansa on liian köyhä kustantaakseen itselleen mitään korkeampia henkisiä tarkoituseriä?

A N T T I

Nekin nousevat vain aineellisten elin-ehtojen perustalta. Kun kansa on saavuttanut erään

määrätyn hyvinvointi-asteen, se rupeaa kaipaamaan tiedettä, taidetta y. m. sivistävää ajanvietettä.

ROVASTI

Tiede ja taide ovat mielestänne vain ajanvietettä?

ANTTI

Epäilemättä ovat. Sillä ihmisen ensimmäinen vietti on elää. Ilman tiedettä ja taidetta hän voi olla...

ROVASTI

Kuin eläin!

ANTTI

Eläimellinenkin elämä on parempi kuin ei mikään elämä. — Ihanteet tulevat sitten kyllä itsestään. Jos kaikki tuo työn määrä, minkä isäpoloinen on turhaan kuluttanut pajassaan, olisi käytetty esim. noiden peltosarkojen ojitukseen...

ROVASTI

... niin ne kasvaisivat paremmin epäilemättä. Mutta mitä te luulette, että sillä olisi voitettu? Luuletteko, että teidän isänne sielun-elämä olisi siitä paljon kaunistunut?

ANTTI

Minä luulen niin, sillä silloin ei hänen eikä äidin olisi tarvinnut elää teidän armopaloistanne.

TY Y N E
(*nuhtelevasti*).

Antti! Onhan isä hyvässä tarkoituksessa...

A N T T I

Minä tiedän ja kiitän häntä siitä. — (*Laskee teelasinsa pöydälle.*) Kuitenkin loukkaa minua ajatus, että minun isääni on täällä elätetty pappilan puolesta kuin jotakin rotuporsasta...

T Y Y N E

Antti! Minä oikein suutun sinulle.

A N T T I

Juuri niin, kanjakartanon harvinaisuutta, jolla tahdotaan ansaita diploomeja maanviljelysnäytelyissä. — Minä tiedän kyllä, miksi se on tapahtunut. Kuuluu niin komealta sanoa vierailleen: «Meillä on täällä eräs ukko, joka tekee ikiliikkujaa. Suvaitsetteko, että pistäydymme päivällisen päälle häntä katsomaan?»

J O H A N N A
(*hiljaa*).

Antti, Antti!

R O V A S T I

Onko herra insinööri nyt lopettanut?

A N T T I

Kyllä, tästä asiasta. Pyydän ainoastaan lisätä, että nyttemmin minä vastaan vanhempieni toimeentulosta.

R O V A S T I

Aivan kuten haluatte. — Te kuulette, Johanna. Teidän poikanne on rikas, teillä on syytä olla ylpeä hänestä.

J O H A N N A

(surumielisesti).

Voi olla. Kun ei rovasti vain pahaksi panisi . . .

R O V A S T I

Mitä Johanna tarkoittaa?

J O H A N N A

Ajattelin vain . . . enkä minä sitä osaa selittää. — Vaan mitä se auttaa ihmistä, vaikka hän kaiken maailman voittaisi ja kuitenkin saisi vahingon sielulleen.

R O V A S T I

Amen. — Ja mitäs te siihen sanotte, herra insinööri?

A N T T I

Siihen minä vastaan mieluummin äidin poissaollessa. — Nyt sanon ainoastaan: Autuaat ovat hengellisesti vaivaiset, sillä niin kauan kuin

heitä on olemassa (*osoittaa äitiään*), on teillä aina maan päällä taivaan valtakunta! (*Osoittaa rovastia. Hämmästyks.*)

ROVASTI

(*kimpoaa kohoksi*).

Nuori mies! Ellette minua kunnioitakaan, kunnioittakaa ainakin isäanne ja äitiänne...

ANTTI

«Kunnioita poikaasi ja tyttäresi, ettäs menestyisit ja kauan eläisit maan päällä.» — Niin sen käskyn kuulua pitäisi. Ja niin se on kai-kuva vielä kautta maailman, niin totta kuin minun valtakuntani kerran maan päällä lähestyy.

ROVASTI

Mikä valtakunta se on?

ANTTI

Se on työn, totuuden ja oikeuden valtakunta: ihmisten valtakunta, herra rovasti. Mutta sitä ette ole näkevä te eivätkä teidän kaltaisenne. (*Kaikki ovat nousseet. Johanna ja Tyyne katsovat Anttiin kauhistuneina. — Elias tulee oikealta luhdinsolasta ja aikoo yli näyttämön tupaan.*)

ROVASTI

(*Eliasta osoittaen*).

Sanokaa se siis hänelle, jonka näette tulevan tuolta mustana ja nokisena tästä kauniista juhan-

nusjuhlasta huolimatta. Hän palvelee jumalaa omalla tavallaan. Sanokaa hänelle, että hänen poikansa on viisaampi kuin hän itse, väittäessään, ettei ijäisyyden ajatus, vaan kaikkivaltias raha tekee ihmisen onnelliseksi!

A N T T I

Olen sen vielä sanova hänelle, vaikka en usko, että hän minua ymmärtää. — Isä! Älä hän mene! — Rovasti tahtoo puhutella sinua

R O V A S T I

Poikasi tahtoo puhutella sinua. — Sinä näet: hän on palannut Amerikasta, hän, joka on täyttävä sinun suurtekosi, ikiliikkujan.

E L I A S

(hymyyn hyrähtäen).

Ikiliikkujan? — (On pysähtynyt porrasten eteen ja vilkuu sieltä uteliailla silmillä ryhmään etualalla.) Se on jo valmis...

A N T T I

Valmis?

E L I A S

... valmis minun kohdaltani.

A N T T I

Niinkö? — (Menee hänen luokseen.) Hyvää iltaa,

isä. Etkö ole enemmän hämmästynyt kotiintulostani?

ELIAS

Häh? Hämmästynyt? — (*Hymyillen salaperäisesti.*) Tiesinhän, että tulisit. — (*Osoittaen oikealle.*) Minulla onkin siellä sinulle nyt jotakin näytettävää.

ROVASTI

Emmekö me muut saa nähdä sitä?

ELIAS

Sitten, sitten myöhemmin. — Nyt minun täytyy ensin mennä saunaan... kylpemään... peseytymään pajanoesta. (*Kompuroi sisälle.*)

JOHANNA

(*joka jo pitemmän aikaa on näyttänyt levottomalta Eliaksen esiintymisen johdosta.*)

Odot, että annan ensin edes puhtaan paidan kainaloosi, ettei tarvitse tässä hävetä sinun tähtesi koko maailman silmien edessä. — (*Kääntyen rovastin ja Tyynen puoleen.*) Ei pidä herrasväen luulla, että syy on minussa, mutta kun sitä kelvotonta ei tahdo saada milloinkaan puhdasta päälle panemaan...

ROVASTI

Ei tarvitse olla Johannan huolissaan. — (*Johanna menee tupaan.*) Ja nyt me kolme! Meillä lienee jotakin toisillemme sanottavaa.

TYYNE

(*hiljaa.*)

Niin, isä.

ANTTI

Minä puolestani luulen jo teille sanoneeni oman sanottavani.

ROVASTI

(*rypistäen silmäkulmiaan.*)

Kyllä. Tunnen jo tarpeeksi teidät, etten voi onnitella tytärtäni valinnastaan, jos hän todellakin on valinnut teidät.

TYYNE

Kyllä, isä. Eikä hän aina ole tuollainen mörökölli.

ROVASTI

(*kuivakiskoisesti.*)

Epäilemättä ei... sinun mielestäsi. — (*Anttille.*) Olen liian viisas todellakin ruvetakseni vastustamaan kahden täyskasvuisen ihmisen rakkautta, jos he kerran tahtovat yhteen...

TYYNE

Isä! Sinä suostut siis?

ROVASTI

... sillä ehdolla, ettei minun ole enempi tarvis nähdä häntä. — Minä panen teidät jo huomenna kuulutuksiin.

ANTTI

Kuinka?

ROVASTI

Kuten sanoin, ja vihin teidät kolmen viikon perästä. Saatte sitten mennä niin pitkälle kuin tietä piisaa. — Oletteko nyt tyytyväiset?

TYYNE

Tietysti, isä, tietysti...

ANTTI
(jäykästi).

En.

ROVASTI

Mitä insinööri tarkoittaa?

ANTTI

Häät? Kuulutukset? — En minä ole mitään sellaista tarkoittanut.

ROVASTI

Ettekö? — Mielestäni te kuitenkin kositte tyttäntäni.

ANTTI

Minä en ole milloinkaan aikonut mennä hänen kanssaan kirkolliseen avioliittoon.

TYYNE

(hämmästyneenä).

Mutta mihin siis?

ROVASTI

Tietysti siviili...!

ANTTI

Juuri niin: siviili-avioliittoon, joka on ainoa kahden itsenäisen, vapaasti ajattelevan ihmisen arvoinen avioliitto.

TYYNE

Sitä ei ole sallittu Suomen lain mukaan.

ANTTI

(taipumattomasti).

Amerikassa se ainakin on sallittu!

ROVASTI

Mutta ei minun suostumuksellani.

A N T T I

Ja kirkolliseen avioliittoon minä en ikinä mene.

T Y Y N E

Antti! — (*Hyväilevästi.*) Mutta onhan se pelkkä muodollisuus...

A N T T I

Minun kannaltani se ei ole muodollisuus. Minun kannaltani se sotii vasten minun pyhintä, vasten minun syvintä vakaumustani...

R O V A S T I

Ja minun mielestäni siviili-avioliitto ei ole mikään avioliitto. — Siis lyhyesti: te saatte tyttäreni, mutta ehdolla, että kaikki tapahtuu ilman julkista häväistystä. Suostutteko?

A N T T I

Se, mikä on teistä kunnia, on minusta häpeä, mikä teistä siveellistä, minusta suurinta epäsiiveellisyyttä. Näin joka asiassa. — (*Kiivaasti.*) Ei, minä en suostu!

T Y Y N E

Mutta Antti! Älä nyt ole niin hirveän itsepäinen...

A N T T I

(päänsä kohottaen).

Et suinkaan voi vaatia, että alkaisin meidän aviollisen yhdys-elämämme toimimalla vasten va-
kaumustani?

T Y Y N E

En, enhän minä sitä vaadi! *(Purskahtaa itkuun.)*

R O V A S T I

Asia ei näytä olevan sovittu teidän kahden
välillä. — Hyvä, annan teille aikaa siihen.

T Y Y N E

Isä! Älä jätä minua!

R O V A S T I

(irroittaen itsensä lempeästi hänestä).

Minun täytyy nyt saada olla tuokio itsekseni.
— *(Anttia osoittaen.)* Hän tuolla on koetellut lii-
aksi hermojani. *(Menee taustaan. Johanna on edelli-
sen aikana tullut tuvan portaille.)*

J O H A N N A

Ei suinkaan rovasti vielä lähde? — Minä oli-
sin tuonut lisää lämmintä vettä.

ROVASTI

Kiitos, ei tarvita. Käväisen vain vähän täällä koivikossa. Lystiniemellä. Vanhoja paikkoja katsomassa.

JOHANNA

Niinpä vainenkin, Lystiniemellä. Kyllä siellä on kaikki paikat paikoillaan... ei ole vastaksia tehty... on varjeltu kuin silmäteräänsä. Kuka heittiö vain lie kiskonut tuohta parin koivun ky-
lestä!

ANTTI

(huolimattomasti).

Hän varmaan tarvitsi sitä.

ROVASTI

Tietysti: eihän saa olla hyödyttömiä puita olemassa teidän mielestänne.

ANTTI

Eikä ihmisiä.

ROVASTI

Eikä lystiniemiä. Eikä juhannuskokkoja. Eikä ylimalkaan mitään, joka tekee elämän kauniiksi ja elämisen arvoiseksi. — (*Hymyillen ival-*
lisesti.) Te olette suuremmoinen, herra insinööri. Mahtaisitte tehdä maailman hyvin hupaiseksi, jos saisitte sen mielenne mukaan järjestää.

A N T T I

Kuinka hupainen siitä tulisi, sitä en tiedä. Mutta ainakin siitä tulisi oikeudenmukaisempi. (*Rovasti menee olkapäitään nykäyttäen taka-alalta vasemmalle. Tyynne nyyhkii tuvan seinämällä. Johanna tulee etu-alalle, vilkaisee ohikulkiessaan arasti häneen, sitten Anttiin, joka jäykkänä ja synkkäsilmaisena pysyytylee oikealla keskinäyttämöllä.*)

J O H A N N A

(*hiljaa päätään pudistaen.*)

Lapset, lapset . . .

T Y Y N E

Johanna! — (*Juoksee äkkiä häntä syleilemään.*)
Minä olen niin onneton, niin onneton! (*Irtautuu yhtä äkkiä hänestä ja poistuu taka-alalta vasemmalle.*)

A N T T I

Tyynne! (*Aikoo hänen jälkeensä, pysähtyy ja jää surumielisenä maantielle tuijottamaan. Johanna korjaillee teepöytää, pyyhkäisten välillä kyyneleen silmäkulmastaan.*)

Esirippu.

KOLMAS NÄYTÖS.

Antti, oikealla, istuu aitan portailla, pää käsiinsä vaipuneena. Johanna puuhailee edelleen pöydän ääressä, vilkaisten välillä salaviihkaa häneen. — Menee vihdoin hänen luokseen ja koskettaa häntä hiljaa kädellään.

JOHANNA

Poikani! Mikä vaivaa sinua?

ANTTI

Elämän murhe, äiti. — (*Kasvonsa paljastaen.*)
Äiti! Istuhan vierelleni! Enhän ole sinua vielä nähnyt edes. — (*Vetää hänet vierelleen, istuen itse alemmalle portaalle ja pitäen hänen kättään kädessään.*)
Minun äitini! Siunaa minua!

JOHANNA

Jumala sinun kaikki edesottamisesi siunatkoon.
(*Vaitiolo.*)

ANTTI

Äiti! Sinulla on nyt vain yksi poika enää.

J O H A N N A

Niin. Heikki on kuollut. — (*Kuivaten silmiään.*) Että minun piti vielä elää tämä päivä!

A N T T I

(*värähtävällä äänellä.*)

Kuinka . . . kuoli hän?

J O H A N N A

Kyllä hän kuoli uskossa Herraansa Vapahtajaansa. (*Ristii kirkkain silmin kätensä.*)

A N T T I

Heikki? (*Säpsähtää, katsoo tiukasti ja tutkivasti äitiinsä. Johanna juttelee edelleen suu autuaassa hymyssä, hiljaa ruumistaan huojutellen.*)

J O H A N N A

Niin. Niin sanoi rovastikin, joka — jumala häntä siitä hyvästi siunatkoon — itse vaivautui tänne hänelle viimeistä lohdutusta antamaan, ettei hän koko pappautensa aikana ollut usein nähnyt niin autuasta hengenlähtöä. — Näet painui kuin lapsi äitinsä syliin.

A N T T I

Heikki? — (*Koettaen pysytellä tyynenä.*) Minä en oikeastaan tarkoittanut sitä. Tahdoin kysyä vain, mihin tautiin kuoli hän. — Tarkoitin: mitä lääkäri Heikin taudista sanoi?

J O H A N N A

Eihän sille mitä lääkäriä ehditty hommaamaan... Eikä se vainaja sitä itsekään tainnut muistaa.

A N T T I

(katsoo tiukasti häneen).

Mutta p a p i n t e muistitte ja ehditte hommata?

J O H A N N A

Niin, Luojan kiitos. Saatoin itse sunnuntai-iltana sanan pappilaan. Ja kun se rovasti niin hyväksi rupesi...

A N T T I

(katkerasti).

On harjoitettu hyväntekeväisyyttä. — *(Ponnahtaen ylös.)* Eikä maailma kuitenkaan tarvitse sitä, vaan oikeutta, yksinomaan oikeutta! — Eikö niin, äiti? — Silloin ei heillä olisi tarvis harjoittaa enää hyväntekeväisyyttä eikä meillä sitä vastaan ottaa.

J O H A N N A

Enhän minä ymmärrä niitä suuren maailman asioita. Sanon vain, että huonosti taitaisi käydä meille kaikille, jos meille oikeuden mukaan tapahtuisi.

A N T T I

Minkä mukaan meille siis tulisi tapahtua?

J O H A N N A

Rakkauden. Sen minä ymmärrän.

A N T T I

(kiivaasti).

Rakkauden! Senkö luulet maailmassa vallitsevan?

J O H A N N A

Jumala on rakkaus. Enhän minä muuta tiedä. Ja kaikki me kaipaamme hänen laupeuttaan.

A N T T I

En minä.

J O H A N N A

Poikani, poikani . . .

A N T T I

(ylenkatseellisesti).

Heikki voi kaivata sitä, jos hän joskus astuu Herransa jumalansa eteen.

J O H A N N A

Älä vainajia syytä . . .

A N T T I
(*katkerasti*).

En. Ja hänhän kuoli autuaalla kuolemalla!
— Sehän täällä on pääasia. — (*Mittailee kiivain askelin pihamaata.*) Saatana, kun minua kaikki täällä harmittaa . . . !

J O H A N N A

Poikani! Älä kiroa!

A N T T I

Tuokin portinpylväs: miksi se on kallellaan?

J O H A N N A
(*nöyrästi*).

Eihän ne ole kaikki paikat köyhän kotona niinkuin rikkaiden kartanossa.

A N T T I

Minä en tarkoita rikkautta, äiti, vaan tavallista hyvää järjestyksen pitoa. — Kovin näyttää ränsistyneeltä tuonne maantielle myös tuo läävä-rakennus. Voisi sen katon paikata edes.

J O H A N N A

Saattaisi voida.

A N T T I

... jos olisi tekijää. — Vanha se on jo isäkin ja väsynyt, mutta kyllä hän aina senverran jaksaisi, ellei hän kuluttaisi voimiaan tuohon tuiki naurettavaan ja hyödyttömään...

J O H A N N A

(*kärsivällä katseella*).

Naurettavaan? Hyödyttömään?

A N T T I

Juuri niin, äiti. Sillä sehän on mahdoton, eihän ihmeitä tapahdu. — (*Tyyne tulee hitaasti vasemmalta taka-alalta.*) Tule nyt sinäkin ja todista äidille, että on mahdotonta keksiä ikiliikkuja!

T Y Y N E

Siitkö te puhutte täällä?

A N T T I

Siitä. Onhan se samaa kuin jos joku koettaisi ratkaista itse elämän ja kuoleman arvoitusta.

T Y Y N E

Isä sanoo, että kunkin ihmisen on se ratkaistava omalla tavallaan.

J O H A N N A

Ja eiköhän se arvoitus kerran astu kunkin ihmisen eteen? Ja eiköhän se liekin se ainoa kallis asia, joka häneltä vaatimalla vaatii selitystä?

A N T T I

Te olette mahdottomia. Huomaan joutuneeni kahden tulen väliin. — (*Käy Tyyneä kohti.*) Mutta ethän sinä toki voi väittää, että isäni ikiliikujallaan . . .

T Y Y N E
(*hiljaisesti*).

Ehkä se on juuri hänen tapansa ratkaista tuo kysymys.

A N T T I

Sitä tietä se ei ainakaan ole hänelle ikinä selviävä.

T Y Y N E

Mutta sinä tiedät, että isäsi on perinyt isältään tuon tarpeen tutkistella ijäisyyden ongelmia, ja tämä jälleen isältään . . .

A N T T I

Minun poikani ei ole ainakaan sitä minulta perivä.

T Y Y N E

Oletko niin aivan varma siitä, Antti?

A N T T I

(lujasti).

Olen. Omasta puolestani tunnen vain tarpeen ilmoittaa isälleni sen.

T Y Y N E

Älä tee sitä, Antti! Tuo työ on isällesi suoranainen elämän-ehto. Hän on ikänsä uskonut sen mahdollisuuteen . . .

A N T T I

Siispä särjen minä hänen uskonsa! — Sekin on jätteitä vain pappien hullutuksista, joilla he ovat tämän kansan terveen järjen sekoittaneet.

T Y Y N E

(vakavasti).

Älä tee sitä, Antti! — Sinä et ehkä tiedä, kuinka sairas isäsi on. Jos se usko häneltä järkähtäisi, luulen, että samalla katkeisi hänen elonsa lanka.

A N T T I

Mikä ei kestä, se katketkoon! — *(Miltei rukoi-levästi.)* Tyyne: tiedäthän, etten minä voi uskoa siihen. *(Keskustelevat portin luona hillityllä äänellä, vilkaisten aina välillä Johannaan, joka istuu murhemielisenä aitan portilla, pää käden varassa eteensä tuijottaen.)*

TYYNE

Silti ei sinulla ole oikeutta mennä toisen uskoa särkemään.

ANTTI

Eikö missään tapauksessa? — Kun minä tiedän, että se on väärä, kun minä tiedän, että se on sulaa hassutusta! Eikö minulla siinäkään tapauksessa ole oikeutta koettaa saada ihmistä järkiinsä, jos minä näen, että hän on hullu tai hulluksi tulemassa?

TYYNE

(surumielisesti).

Ei ainakaan tässä tapauksessa. — Anna kunkin tulla onnelliseksi tai mennä perikatoon omalla tavallaan. Sillä ethän voi olla varma siitä, että juuri sinä aina tiedät, mikä on parasta heille.

ANTTI

Ainoastaan se, mikä on totta, voi olla hyvää, ainoastaan se, mikä on järjellistä, voi olla onni ihmiselle. Ja ainakin tässä tapauksessa minä tiedän varmasti, mikä on totuus.

TYYNE

(väsüneesti).

Niinpä pidä se itsellesi, niin kauan kuin ei kukaan pakottamalla pakota sinua sitä mainitsemaan!

A N T T I

Senkö neuvon annat minulle? — (*Katkerasti.*)
Sinä, Tyyne?

T Y Y N E

Sen. Luulen, että täällä on monta, jotka eivät kestäisi sinun totuuttasi.

A N T T I

(*itsensä unohtaen.*)

Totuus ylinnä kaiken, kaikesta huolimatta! — Jokainen, joka ei kestä totuutta, murtukoon! Hän on mätä, madonsyömä. Elämän, itse suuren, armaan elämän, terveys on minulle kalliimpi kuin heikkojen ja vaivaisten perikato!

J O H A N N A

(*nousee horjuen.*)

Ja mitä... mitä sanot sinä sitten... minun terveydestäni?

Antti rientää hänen luokseen.

A N T T I

Anna anteeksi, äiti! Minä en tarkoittanut sinua.

J O H A N N A

Mitäpä siinä on anteeksi antamista! — (*Painaa sydäntään.*) Sinun äänesi kajahti vain niin jyrkältä ja armottomalta.

A N T T I

Totuus on jyrkkä ja armoton, äiti.

J O H A N N A

(*huokaisten.*)

Siispä se ei ole meille heikoille ja vaivaisille.

A N T T I

Äiti! — (*Johanna menee vasemmalle etualalle, korjaa teetarjottimen ja aikoo tupaan.*) Äiti! Ethän sinäkään tahdo valheen varassa elää?

J O H A N N A

(*pysähtyen.*)

Minulla on oma totuuteni. Ehkä se on heikko ja vaivainen kuin minä itse lienen sinun rinnallasi . . . (*Poistuu tupaan, tuskin voiden hillitä itkuaan enää.*)

A N T T I

Äiti! Äiti! (*Kääntyy Tyynen puoleen.*) Miksi puhuu hän minulle noin?

T Y Y N E

Lienet loukannut häntä.

A N T T I

Ja nyt olet sinäkin minulle loukkautunut? — (*Miltei epätoivoisesti.*) No niin, minä koetan olla sanomatta totuutta kaikille ja joka paikassa.

T Y Y N E

(ojentaa kätensä hänelle).

Tiesinhän että tulusit hyväksi jälleen.

A N T T I

On niin helppo olla hyvä, kun lakkaa olemasta tosi.

T Y Y N E

On kaunistakin totuutta. Kuka käskee sinua aina rumaa julistamaan? *(Vetää hymyillen hänet pihlajan alle istumaan.)*

A N T T I

(synkästi).

Minä puolestani olen aina kuullut vain kauniista valheesta puhuttavan. — *(Vaitiolo.)* Äiti minua kuitenkin vielä ihmyyttää. Eikö hänellä siis ole mitään iloa minusta?

T Y Y N E

Kuinka niin voit kysyä? Etkö nähnyt, miten suuresti hän iloitsi kotiintulostasi?

A N T T I

Kuitenkin tuntuu minusta kuin hän iloitsisi melkein enemmän Heikki-veljeni autuaasta hengenlähdestä. — *(Vaitiolo.)* Enhän minäkään mi-

kään mallikelpoinen poika ole ollut. Mutta olenhan minä sentään lähettänyt hänelle silloin tällöin hiukan rahaa ja lupaanhan minä pitää huolta hänen toimeentulostaan.

T Y Y N E

Äidin sydän ei katso sellaiseen. — Hänen toimeentulonsa olisi ollut taattu ilman sinua...

A N T T I

Kuka sen olisi taannut?

T Y Y N E

Isä ja minä. — Lähettämäsi rahat taas ovat menneet ukko Eliaksen ikiliikkuja-ostoksiin.

A N T T I

(katkerasti).

Sen arvasinkin. — Mihin katsoo äidin sydän siis? Mitä te naiset vaaditte mieheltä ollaksenne häneen tyytyväiset ja kietoaksenne hänen myrskyisän mielensä kirikkaalla, kummallisella lempydellänne?

T Y Y N E

Rakkautta. Että hän meitä rakastaa.

A N T T I

Mutta täytyykö sitten välttämättä olla heittiö, hullu, tyhjäntoimittaja, ansaitakseen teidän rak-

kauttanne? — Miksi ei kunnan mies sitä ansaitse? Ettekö voi voimakasta, järkevää, tietään moitteetomasti ja täsmällisesti taivaltavaa miestä rakastaa?

TYYNE

Kyllä, joskus. Mutta me tahdomme olla tarpeellisia. Ja sellainen mies tarvitsee niin harvoin meitä.

ANTTI

Mutta jos hän tarvitsee? — (*Miltei huvittuna.*) Otaksutaan, että hän kompastuu?

TYYNE

Silloin me riennämme ilolla häntä auttamaan.

ANTTI

Ilolla? — Siinäpä se! Täytyy ensin tulla heikoksi, syntiseksi tai saamattomaksi, jos mieli oikein ansaita rakkauttanne.

TYYNE

Suuri rakkaus antaa anteeksi kaikki. Mutta sitä et sinä vielä ymmärrä, Antti. (*Antti nousee hitaasti, tulee keskinäyttämölle ja katsoo häneen.*)

A N T T I

Nyt näen sinussakin kirkon hapatusta.

T Y Y N E
(*vaihautuneesti*).

Sinä nyt näet kohta joka paikassa sitä.

A N T T I

Tyyne! — (*Tarttuu päähänsä kauhistuneena.*) Kuka olet? On kuin vasta näkisin ensi kerran sinut.

T Y Y N E

Olen sellainen kuin olen. Lienet vain itsesi minussa ennen nähnyt.

A N T T I
(*hitaasti*).

Vanhan maailman tytär olet. — (*Äkkiä kiihkeästi.*) Ei, ei! Minä en tahdo nähdä mitään. Minä en tahdo kuulla mitään. Minä tahdon sinua vain ijät kaiket ihailla ja rakastaa. (*Syöksy maahan hänen jalkainsa juureen ja painaa päänsä hänen syliinsä. Pitkä vaitiolo. Tyyne katsoo häneen hellästi ja surumielisesti.*)

T Y Y N E

Antti parka! Elämä ei tule koskaan olemaan helppo sinulle.

A N T T I
(*päänsä kohottaen*).

Miksi ei? — Sano minulle se! Olenko minä vaihdokas vai syntynyt onnettomana?

T Y Y N E

Olet syntynyt liian ihanteellisena. Asetat liian korkeita vaatimuksia elämälle, toisin sanoen.

A N T T I

Onko se . . . niin suuri synti siis?

T Y Y N E

Synti? Sitä en tiedä? Mutta onnettomuus se varmaan on. Sillä se sortaa, se maahan murtaa sinut.

A N T T I

(hellästi).

Ja tekee onnettomiksi kaikki minun ympärilläni. — *(Nousee, nostaa hänetkin ylös.)* Tyynel! Matkustakaamme pois täältä! Pois tästä painostavasta ilmakehästä, pois tästä valheen ja mädätyksen pesästä, uutta, parempaa ja terveellisempää elämää etsimään!

T Y Y N E

Amerikkaan?

A N T T I

Siellä merkitsee m i e s jotakin. Siellä imettää elämä meitä rautaisilla nisillä, siellä tunnemme sen teräksiset käsivarret kaulallamme.

T Y Y N E

(hymyillen vasten tahtoaan).

Puhut niinkuin — konerakentaja!

A N T T I

Puhun niinkuin minun on puhuttava, jos minun mieli olla uskollinen itselleni ja elinkeinolleni. Sillä minä rakastan niitä kumpaakin enkä tiedä mitään suurempaa iloa kuin rakentaa ihmisille rautaisia palvelijoita.

T Y Y N E
(*kuten edellä*).

Jos voisit, rakentaisit kai raudasta omat ajatuksesikin.

A N T T I

Ja teille muille lujemmat ja karskimmat maailmankatsomukset.

T Y Y N E

Etpä vähää aio. —(*Kallistuen hänen puoleensa.*)
Lienkö liian heikko sinulle?

A N T T I

Lienet liian hyvä minulle, onnen löytökäinen.
— Mutta sinun täytyy oppia olemaan myös t o s i.

T Y Y N E

Sepänkoura sinä olet, ihmis-seppä!

A N T T I

Kovin kourin on minut ihmiskohtalo sepittänyt. — Eikö totta, Tyyne: on helpompi olla noin vain puoli tosi, puhua vain puolta totta ja täyttää vain puolta totuutta elämässään?

T Y Y N E

(luo katseensa alas).

Nyt tarkoitat sinä jälleen tuota... siviiliavioliittoa.

A N T T I

Niin. Sillä ethän sinä usko kirkon jumalaan, olethan sinä itse yhtä epäkirkollinen kuin minäkin. Sanoithan itse äsken, että ne ovat muodollisuuksia?

T Y Y N E

Tietysti. Kaikki valistuneet ihmiset täällä ajattelevat niin.

A N T T I

Hyvä! — Miksi sinä tahdot siis, että meidän pitäisi mennä kirkolliseen avioliittoon?

T Y Y N E

(hämillään).

Enhän minä tahdo. Isähän tahtoo sitä...

A N T T I

Ja sinä olet valmis kaikessa hänen tahtoaan seuraamaan? — Mutta sinun oma tahtosi, Tyyne? Mitä se sanoo?

T Y Y N E

Se on tottunut taipumaan muiden tahdon alle. — (*Rukoilevasti.*) Sinä et sitä ymmärrä, Antti. Sillä sinun vanhempasi eivät ole sinulta vaatineet mitään, mikä olisi ollut vasten tahtoasi.

A N T T I

(*hiljaisesti.*)

Vanhemmat vaativat aina . . . jotakin sellaista, missä me emme voi ottaa heitä huomioon. — Sillä onhan meillä myös oma elämämme eletävänä.

T Y Y N E

Se on niin vaikeata . . .

A N T T I

Sano tässä tapauksessa vain: epämukavaa.

T Y Y N E

No niin! epämukavaa. — Ja kun maailma nyt kerran on sellainen . . .

A N T T I

Se muuttuu, jos vain kyllin monet toteuttavat oman sisällisen totuutensa. — (*Hellästi ja hiljaisesti.*) Tyyne! Eihän isäsi voi vaatia sinua valeh-telemaan omalle itsellesi? (*Painaa istumaan hänet.*)

T Y Y N E

(*surumielisesti.*)

Hänellä on näistä asioista oma mielipiteensä. Ja se on taipumaton, mikäli luulen häntä tuntevani.

A N T T I

Mutta jos isäsi olisi vaatinut sinua minun poissa-ollessani menemään jollekin toiselle, miehelle, jota et olisi rakastanut...?

T Y Y N E

(*vakaumuksella.*)

Sellaista ei isä olisi koskaan voinut vaatia minulta.

A N T T I

Kuitenkin ovat tuhannet vanhemmat vaatineet sitä lapsiltaan. — Mitä silloin olisit tehnyt?

T Y Y N E

Luonnollisesti minä en olisi totellut häntä.

A N T T I

Mutta tässä asiassa sinä tottelet häntä? — Tietysti siksi, että se on sinulle vain muodollisuus?

T Y Y N E

Juuri niin.

A N T T I

(vakavasti).

Minulle se on elämäkysymys. — Vastaa minulle siis: kumman meistä kahdesta on annettava perään tässä asiassa, senkö, jolle se on vain muodollisuus, vai senkö, jolle se on elämäkysymys? *(Pitkä vaitiolo. Tyyne katsoo häneen, painaa päänsä alas. Antti nousee ja tulee hitaasti vasemmalle etualalle. Taittaa ajatuksissaan kukan orjantappura-pensaasta ja pitelee sitä käsissään. — Rovasti tulee vasemmalta taka-alalta. Pysähtyy portille, katsoo heihin kumpaiseenkin.)*

R O V A S T I

No, herra ritari, ettekö aio tarjota ruusua armaallenne?

A N T T I

Kenties tekisin sen, jos se olisi ruusu. — *(Näyttää kukkaa kädessään.)* Orjantappura se on. Torpan kukka!

R O V A S T I

(huomattavasti paremmalla tuulella).

Tehkää se kuitenkin! Minusta se näyttäisi kauniilta tässä kirkkaassa juhannus-yössä.

A N T T I

En viitsi. Sen piikit pistävät. (*Heittää kukan kädestään.*)

R O V A S T I

Silloin se mahtaa olla kuin meidän kansan luonteemme. — (*Poimii kukan ja katselee sitä kädessään.*) Ilo putoo siitä pian, kauan kestävät viha ja katkeruus.

A N T T I

Sitäkö herra rovasti on siellä Lystiniemellä ajatellut?

R O V A S T I

(*merkitsevällä silmäyksellä häneen.*)

Olen ajatellut etupäässä teitä, hra insinööri. — (*Ojentaa kukan Tyynelle.*) Sallitko?

T Y Y N E

Kiitos, isä. (*Kiinnittää sen rintapieleensä.*)

R O V A S T I

(*istuu hänen vierelleen.*)

Niin, tyttäreni, siellä ovat todellakin kaikki paikat paikoillaan, kuten Johanna sanoi: lehtimajat, sammaltuneet keinulaudat ja muut. Yksi ainoa puuttui sieltä: nuorten ilo, tai oikeammin sanoen, rakastavaisten romantiikka.

TYYNE

(*syrjäsilmyksellä Anttiin*).

Se taitaa puuttua kaikkialta nykyaikaan.

ROVASTI

Voit olla oikeassa. — Te nykyaikaiset nuoret ette osaa iloita enää. Te harjoitate politiikkaa, te harrastatte elämäkysymyksiä, te vaikutatte kansanvalistuksen hyväksi.

ANTTI

Onko se teidän mielestänne moitittavaa, herra rovasti?

ROVASTI

Pah! Antaisitte niiden olla kerrankin. Kyllä ne kaikki tulevat aikoinaan. — Te otatte liian synkästi elämän. Te otatte sen liian totisesti.

ANTTI

Meillä on syytä ottaa se totisesti, sillä meidän tehtäväksemme on jäänyt korjata kaikki edellisen polven laiminlyönnit.

ROVASTI

(*estävällä kädenliikkeellä*).

Jaa, jaa, jaa. Minä tiedän. Maailma on tietysti muutettava yhtenä päivänä ja eihän sitä ehdi, ellei ala heti aamuvartiolta. — Mutta milloin te sitten aiotte nauttia nuoruuttanne?

A N T T I

Me nautimme vain työstä, herra rovasti. Ja me teemme työtä vain sitä varten, että sillä nuorisolla, joka meidän jälkeemme tulee, jälleen olisi vähän enemmän aikaa nauraa ja huvitella.

R O V A S T I

(*hienolla ivalla*).

Se oli kauniisti sanottu, herra insinööri. — Mutta sentään minä kehoittaisin teitä joskus tekemään pienen kierroksen tuolla samalla Lystiniemellä, jota te tunnutte niin kammoavan. Uskokaa pois, se voisi vaikuttaa edullisesti teihin.

A N T T I

Minua ei haluta.

R O V A S T I

Mutta jos tytärtäni haluttaisi? — (*Tyyne pudistaa päätään.*) Eikö? Eikö sinuakaan? — Olette te omituista väkeä. — Ja kuitenkin te sanotte rakastavanne toisiannel!

A N T T I

Rakkaus ei irroita meitä elämästä, vaan liittää päinvastoin lujemmin siihen.

ROVASTI
(*humoristisesti*).

Niinkö?

ANTTI

Niin. Ja juuri siinä me nykyajan nuoret olemme edellä teistä vanhemman polven väestä.

ROVASTI
(*kuten edellä*).

Niinkö? — Meille antoi rakkaus suorastaan siivet kantapäihin. Olisittepas nähnyt, kuinka minä teidän ijällä tanssahtelin!

TYYNE

Onko isä tanssinut?

ROVASTI

Tottahan toki! — Ja olisittepas nähnyt, kuinka tälläkin pihalla seisoi joskus juhannus-öinä kymmenen paria vastakkain. Lukkari soitti viulua ja minä johdin katrillia.

TYYNE
(*aina huvitetumpana*).

Onko isä johtanut katrillia?

ROVASTI

Luonnollisesti. Olinhan minä pitäjän komein kavaljeeri. Siellä niemellä seisoo minun nimeni

vielä monen koivun kylessä eikä yksin milloinkaan. — Niin, niin. Täällä minä myös tutustuin äitivainajaasi.

T Y Y N E

Nyt ymmärrän, miksi tämä torppa aina on ollut niin rakas sinulle.

R O V A S T I

Myöskin torpan väestä olen pitänyt, kaikista muista, tarkoitan, paitsi en tuosta turilaasta. (*Osoittaa Anttia humoristisesti.*) — Niiltä ajoiltahan täällä on vielä nämä penkit, pöydät ja tuolit. Ja siihen aikaanhan minä yhtenä yönä maalautin tuon tuparakennuksen punaiseksi.

T Y Y N E

(*nauraen.*)

Ja ukko Elias astui aamulla ulos eikä tahtonut tuntea omaa taloaan. — Se oli hupainen juttu. Kuulin jo pienenä siitä kerrottavan.

R O V A S T I

Minä olin leikkisä mies siihen aikaan. — Mutta niin olivat kaikki muutkin. Itse ruunuvoutivainaja, joka kuitenkin oli jo yli seitsemänkymmenen, tanssi kerran harakkaa tämän pihan päästä päähän. — (*Tyyne nauraa Antin puoleen kääntyen.*) Muistaako hän ne ajat, nuori herra?

TYYNE

Tottahan Antti ne ajat muistaa, kun minäkin muistan. Eihän siitä ole kuin seitsemän vuotta, kun täällä viimeksi oikein joukolla juhannus-yötä valvottiin.

ROVASTI

(päättään nyökkäyttäen).

Koko pitäjän herrasväen keralla, niin.

ANTTI

Koko pitäjän paremman kansan keralla, te tarkoittatte?

ROVASTI

No, mutta ihminen, eikö tuo nousukaspiirre koskaan karise teistä? — Olkoon, että te olette torpan poika, olkoon, että te olette oman onnenne seppä . . .

TYYNE

Eikö totta, isä: onhan se juuri hänen kunniansa.

ANTTI

(välipitämättömästi).

Se on vain siellä, Atlannin tuolla puolen.
— Täällä sitävastoin . . .

ROVASTI

Täällä te katsotte velvollisuudeksenne käydä kaikkialla ja joka hetki tuo mainetodistus taskusanne.

ANTTI

Mahdollisesti kyllä. Mutta ainakaan sitä todistusta ei ole missään papinkansliassa allekirjoitettu!

TYYNE

(rukoilevasti).

Anttil

ROVASTI

Hiljaa. — Kuka sen on allekirjoittanut, jos saan luvan kysyä?

ANTTI

Minä itse.

ROVASTI

Hyvä herra «minä itse»: nyt minun täytyy muistuttaa teille erästä hetkeä, jolloin te kerran nuorena ylioppilaana seisotte minun edessäni. Muistatteko?

ANTTI

Kyllä. Sen ainoan kerran minä en ollut rehellinen itseäni kohtaan.

ROVASTI

Hyvä, että myönnätte sen, silloin voin minäkin kukaties myöntää jotakin. — Te pyysitte minua takaukseen . . .

ANTTI

Ettekä te ruvennut siihen . . .

ROVASTI

Aivan oikein, minä, joka muuten takasin kenelle tahansa keltanokalle. Tiedätekö, mistä se johtui, herra insinööri?

ANTTI

Kyllä. Te tiesitte minun salassa hakkailevan teidän tyttärsenne.

ROVASTI

Niin. Mutta miksi te ette mielestänne ollut sillä hetkellä itsellenne uskollinen?

ANTTI

Siksi että minun sitä vähemmän olisi pitänyt pyytää teitä takaukseen, minun, joka siihen saakka olin läpi koulun tullut toimeen omillani. — Mutta te luulitte tietysti minun kosivan tyttärsenne teidän rahojenne tähden!

ROVASTI

En. Niin halpamaista minä en ole teistä koskaan ajatellut. — Minä ajattelin: hän tahtoo lainan avulla tulla pikemminkin valmiiksi ja sitten koskia tytärtäni.

ANTTI

Niin. Ja muistatteko, mitä te silloin vastasitte minulle? — Te sanoitte: «Luulen, että teidän on paras käytännölliselle alalle antautua.»

ROVASTI

Kyllä. Eikö se ollut aina ollut myös teidän oma aikomuksenne?

ANTTI

Epäilemättä, mutta tietysti minä olin juuri sitävarten tahtonut mennä Polyteknilliseen opistoon.

ROVASTI

Te sanoitte sen minulle.

ANTTI

(hampaittensa välistä).

Niin, ja te vastasitte: »Teidän on paras mennä konepajaan.« — Tiedättekö, mitä ne sanat minulle silloin merkitsivät?

ROVASTI

Kyllä. Te ette velkaantunut, vaan ansait-
sitte ainakin ruoan ja vaatteen itsellenne. —
Nuori mies, kenties minä juuri sillä hetkellä ajat-
telin teidän parastanne.

ANTTI

Se on kääntynyt minun parhaakseni, kii-
tos olkoon oman tarmoni ja työkykyni. Mutta
se oli kova leikki minulle.

ROVASTI

Ei liian kova, koska olette kestänyt sen.

ANTTI

(leimahtaen).

Minä olen sen kestänyt...

ROVASTI

... koska olette luottanut itseenne ja koska
olette rakastanut tyttärtäni...

ANTTI

... ja koska olen vihannut teitä, tuota kor-
keata herra rovastia, joka sillä hetkellä istui niin
mukavasti siinä nojatuolissaan, kolmenkymmenen
tuhannen markan vuosituloilla, kuuletteko, kol-

m e n k y m m e n e n t u h a n n e n, joiden edestä te ette tehnyt mitään, joiden edestä te ette ole koskaan tehnyt mitään, vaan aina hoidattanut virkaanne apulaisillanne . . .

T Y Y N E

Antti! — Onhan turhaa enää tuosta asiasta riidellä. Olihan kysymys vain rahoista . . . (*Nousee ja menee maantielle päin.*)

A N T T I

Oli kysymys kaikesta, sinusta, minusta, meidän onnestamme, minun luvuistani ja rakkaimmasta elämän-unelmastani. — Sitäpaitsi: rahoja voi halveksia vain se, jolla on aina ollut niitä! (*Käänny pois koettaen hillitä mielenkuohuaan. Vaitiolo. Rovasti nousee, lähestyy häntä ja laskee kätensä hänen olalleen.*)

R O V A S T I

Myöskin minun on täytynyt luopua rakkaimmasta elämän-unelmastani.

A N T T I

Teidän, hra rovasti? — Mikä se on ollut?

R O V A S T I

(*hiljaisesti.*)

Tulla tiedemieheksi. Vanhempaini tahto määräsi minut papin uralle. Minä uhrauduin.

A N T T I

Teidän ei olisi pitänyt uhrautua. Kunnan mies tottelee enemmän itseään kuin vanhempiaan.

R O V A S T I

Me käsitimme sen niin siihen aikaan. Kenties te nykyään käsitätte toisin. — (*Hymyillen kummallisesti.*) Mutta kenties teillä silti voisi olla syytä ottaa kädet housuntaskuistanne, kun minä puhun teille.

A N T T I

Mielelläni. Minua haluttaisi kuitenkin kysyä, millä oikeudella te sitä vaaditte?

R O V A S T I

Harmaiden hapsieni oikeudella. Ja ellei se riitä teille...

A N T T I
(*päättään pudistaen.*)

Ei riitä.

R O V A S T I

...oppineemman, sivistyneemmän ja elämäkokeneemman miehen oikeudella...

A N T T I

Ei riitä. Sillä se ei ole totta.

ROVASTI

No niin: teidän vaimonne isän oikeudella, sillä hän on ja olkoon tästä hetkestä saakka teidän vaimonne, tahtonette sitten vahvistaa liittonne kirkollisten tai yhteiskunnallisten viranomaisien edessä.

ANTTI

(päänsä paljastaen).

Se riittää. Minä en vain ymmärrä tätä äkillistä mielenmuutosta...

ROVASTI

Olen mennyt itseeni. Se olisi myös teidän kerran tehtävä, herra insinööri.

ANTTI

Koetan parastani. Mutta suvaitkaa sananne lähemmin selittää.

ROVASTI

Olen isänmaallinen mies. Kansan asia on kallis minulle...

ANTTI

Sitä en epäile.

ROVASTI

Ajattelen näin: papisto on kirkkoa, kirkko on kansaa varten. Mutta jos kansa itse nousee kirkkoa vastaan...

A N T T I

Se nousee . . .

R O V A S T I

Silloin en minäkään tahdo enää kirkon puolta pitää.

A N T T I

(riemuitten).

Mutta silloinhan te olette meidän miehiänne, herra rovasti.

R O V A S T I

Te ette ole vielä kansa, te. — *(Ojentaa kätensä hänelle.)* No niin, minä olen aina pitänyt teistä. Te olette luotu hyvästä tarvispuusta, mutta teissä on oksia, jotka soisin pois karsivanne.

A N T T I

Jos mikään, on tämä hetki omiaan minut ok-sattomaksi tekemään. *(Puristaa hänen kättään sydämellisesti. Tyyne palajaa.)*

T Y Y N E

(hämmästyneenä).

Antti seisoo isän edessä paljain päin!

A N T T I

Hän suostuu. Hän suostuu siviili-avioliittoon.
— Nyt ei mikään erota meitä enää toisistamme.

TYYNE

Isä! Sinä yhä kasvat silmissäni. (*Rientää häntä syleilemään.*)

ANTTI

Ellei hän olisi pappi, tahtoisin minäkin sy-leillä ja suudella hänet kuoliaaksi. — (*Johanna tulee tuvasta vitkalleen.*) Äiti! Saanko luvan esitellä morsiameni? — Ja isä...

JOHANNA

Isäsi taitaa olla kuollut.

ROVASTI

Kuinka?

ANTTI

Kuollut?

JOHANNA

Sinne se näkyy saunatielleen kuupertuneen. Kylvetyksi oli saanut ja puhtaana paidan päälleen pukeutunut... niin siinä olivat voimat väsähtäneet.

ROVASTI

Rauha raatajalle. — (*Päänsä paljastaen.*) Nyt liikkuu hänen ikiliikkujansa.

A N T T I
(*kuin itseksseen*).

Siinä yksi, jolle pääsin täyttää totuutta sanomasta. — Mutta onko hän kuollut todellakin? Kenties hän on elossa vielä?

J O H A N N A

Sitävartenhan minä olisin pyytänyt rovastia tulemaan ja katsomaan... enhän minä sitä niin taiten tiedä... jos hyvinkin vielä henki kulki...

R O V A S T I

Minä tulen.

J O H A N N A

Kuolleen näköinen se minusta on. (*Rovasti ja Johanna menevät taka-alalta vasemmalle. Antti ja Tyyne jäävät keskinäyttämölle. Pitkä vaitiolo.*)

T Y Y N E

Aiotko vielä Amerikkaan?

A N T T I

En pitemmäksi aikaa. Aion kamppailla täällä, kotikamaralla. — Tämä pieni voitto ei riitä vielä. Mutta en kiellä, että se on ollut omiaan minua toisiin, suurempiin, kannustamaan.

TY Y N E
(arasti).

Mitä vastaan aiot taistella sitten?

A N T T I

Elämän valhetta, joka näyttää kaikki olot ja ajatukset täällä sydänjuuriin saakka myrkyttäneen. — Minä tiedän, että meitä on useampia. Eikä meidän taistelumme ole toivoton, jos monet sinun kaltaisesi naiset auttavat meitä.

R O V A S T I
(palajaa).

Hän on kuollut. Kuollut hymy huulillaan, kasvot kohti uuden aamun kajastamista.

A N T T I

Totuuden aamuksi sen mielessäni toivottelen. Ja se on koittava, jos kukin täällä takoo ajallista totuuttaan yhtä uskollisesti kuin hän ijaistä mielihaavettaan.

R O V A S T I

Niin. Ja kaikki ajallinen on kappale ijan-kaikkisuutta. (*Johanna näkyy vasemmalla taka-alalla. Tyyne nojaa Antin olkaa vasten. Rovasti on pysähtynyt perälle. Aamurusko, joka edellisen aikana on valjennut vitkalleen, kultaa taustan maiseman. — Ensimmäinen aamulintu herää virttään visertämään.*)

Esirippu.

EINO LEINO

ON ENNEN JULAISSUT:

I. ALKUPERÄISIÄ TEOKSIA

<i>Maaliskuun lauluja</i>	—: 50
<i>Tarina suuresta tammesta y. m. runoja</i>	1: 50
<i>Yökehräjä. Runoja</i>	2: 50
<i>Sata ja yksi laulua</i>	2: 50
<i>Tuonelan joutsen. Näytelmäruno</i>	1: 25
<i>Ajan aalloilta. Runoja</i>	1: —
<i>Hiihtäjän virsiä</i>	—: 75
<i>Johan Vilhelm. 3-näyt. näytelmä</i>	2: 50
<i>Sota valosta, 5-näyt. näytelmä</i>	3: 50
<i>Pyhä kevät. Runoja</i>	2: 50
<i>Kivesjärvelliset. Kertomaruno.</i>	2: 50
<i>Kangastuksia. Runoja</i>	2: 50
<i>Päiväperhoja. Pieniä tarinoita</i>	2: —
<i>Helkavirsiä</i>	2: 50
<i>Kaunosielu. Kuvaus</i>	1: 70
<i>Simo Hurtta. Runoja Ison vihan ajoilta</i>	1: 50
<i>Talvi-yö. Runoja</i>	1: 75
<i>Naamioita, I. Näytelmiä. (Väinämöisen kosinta.</i> — Hiiden miekka. — Pentti Pääkkönen. — Ly- dian kuningas. — Meiram)	3: 25
<i>Naamioita, II. Näytelmiä. (Melankolia. — Lalli.</i> — Niniven lapset.)	3: —
<i>Naamioita, III. Näytelmiä. (Maunu Tavast. —</i> Simo Hurtta. — Ritari Klaus.)	4: —

<i>Naamioita</i> , IV. Näytelmiä. (Carinus. — Alkibiades.)	4:—
<i>Naamioita</i> , V. Näytelmiä. (Tuomas piispa. — Tarquinius Superbus. — Shakkipeli.)	3: 25
<i>Päivä Helsingissä</i> . Pilakuva	1: 85
<i>Runokirja</i> . Valikoima laulurunoutta	3: 50
” ” ” koruk.	4: 75
<i>Tuomas Vitikka</i> }	3:—
<i>Jaana Rönty</i> } Romaaneja routavuosilta	3:—
<i>Olli Suurpää</i> }	3:—
<i>Halla</i> . Runoja	2: 25
<i>Nuori nainen</i> . Neljä kertomusta	2: 50

II. SUOMENNOKSIA

Topelius: Regina von Emmeritz.

    ”   Kypron prinsessa.

Runeberg: Kuningas Fjalar.

    ”   Nadeschda.

Racine: Phaidra.

Schiller: Wilhelm Tell.

Goethe: Iphigeneia Tauriissa.

Maaailman kannel. Valikoima laulurunoutta.

Anatole France: Kuningatar Hanhenjalan ravintola.

III. ARVOSTELEVIA TEOKSIA

Suomalainen näyttämötaide 19^{9/4} 02 . . . . .
 2:— |

Suomalaisia kirjailijoita. Pikakuvia . . . . .
 4: 25 |

”   ”   ”   koruk. . . . .
 5: 75 |

Suomalaisen kirjallisuuden historia . . . . .
 1: 75 |

25. *Irja*. 4-näyt. näytelmä, 5 kuv., kirj. Juhani Sjöström (11 h.) 1: 75.
26. *Charleyn tätti*. 3-näyt. huvinäyt., kirj. Brandon Thomas (11 h.) 1: 75.
27. *Tehtaantyttö*. 3-näyt. näytelmä, kirj. Jalmari Järviö (10 h.) 1: —.
28. *Valoon, vapauteen!* 2-kuv. näytelmä, kirj. Eino I. Parmanen (9 h.) 60 p.
29. *Tiede ennen kaikkea*. 1-näyt. ilveily, kirj. Emil Perttilä (6 h.) 75 p.
30. *Hiukan sekava juttu*. 2-näyt. ilveily, kirj. Vuoritsalo (12 h.) 1: —.
31. *Oivia aseita*. 2-näyt. huvinäyt., kirj. Miina Häger (7 h.) 75 p.
32. *Lasi teetä*. 1-näyt. huvinäyt. Ch. Nutterin ja J. Derleyn mukaan sov. (4 h.) 75 p.
33. *Eläviä kuvia*. 3-näyt. ilveily, kirj. O. Blumenthal ja G. Kadelburg (10 h.) 1: 75.
34. *Hämäräseura*. 1-näyt. huvinäyt., kirj. Otto Roquette (9 h.) 75 p.
35. *Kun pitäjään tuli uusi pappi*. 1-näyt. pila, kirj. Ossi Johansson (8 h.) 75 p.
36. *Savon sydämessä*. 3-näyt. huvinäyt., kirj. Martti Wuori (10 h.) 1: 50.
37. *Korkea oikeus istuu*. 1-näyt. ilveily, kirj. Martti Wuori (14 h.) 75 p.
38. *Sherlock Holmes*. 4-näytöks. salapoliisikomedia, kirj. Ferdinand Bonn (26 h.) 1: 75.
39. *Luutnantti täysihoitolaisena*. 1-näyt. huvinäyt., kirj. Henrik Hertz (5 h.) 75 p.
40. *Äidin katse*. 1-näyt. ilveily, kirj. Otto Bertram (5 h.) 75 p.
41. *Salaisuus*. 1-näyt. ilveily, kirj. W. Frerking (5 h.) 75 p.
42. *Sovinto*. 1-näyt. ilveily, kirj. W. Frerking (3 h.) 75 p.
43. *Mieluinen yllätys*. 1-näyt. pila, kirj. W. Frerking (4 h.) 75 p.
44. *Taudin houreessa*. 3-näyt. ilveily, kirj. Emil Perttilä (8 h.) 1: 25.
45. *Kosinta*. 1-näyt. pila, kirj. Anton Tshehow (3 h.) 75 p.
46. *Karhu*. 1-näyt. pila, kirj. Anton Tshehow (3 h.) 75 p.
47. *Kaksi kirjailijaa*. 1-näyt. huvinäyt., kirj. Arthur Schnitzler (3 h.) Suom. Kasimir Leino. 75 p.
48. *Viimeiset naamiot*. 1-näyt. näytelmä, kirj. Arthur Schnitzler (6 h.) Suom. Kasimir Leino. 75 p.
49. *Orivarsat*. 1-näyt. ilveily, kirj. Santeri Ivalo (5 h.) 1: 25.
50. *Kenraali v. Döbeln*. 4-os. kuvaelmasarja Vänrikki Stoolin tarinan muk. (19 h.) 1: 25.

N:o

51. *Pappilan tuvassa.* 1-näyt. huvinäyt., kirj. Martti Wuori (6 h.) 75 p.
52. *Lumimyrskyssä.* 1-näyt. näytelmä, kirj. Eero Alpi (6 h.) 1: —.
53. *Lukon takana.* 2 kuvaelmaa, mukaili Kaarlo Haukanpää (11 h.) 1: —.
54. *Eno Vanja.* 4-näyt. kuvaus, kirj. Anton Tshehow (9 h.) 1: 25.
55. *Palmkvistin kylpymatka.* 1-näyt. pila, kirj. Yrjö Veijola (8 h.) 1: —.
56. *Kallen kosinta.* 1-näyt. pila, kirj. Nuutti Vuoritsalo (3 h.) 1: —.
57. *Ihmeellinen asia.* 1-näyt. näytelmä, kirj. Yrjö Veijola (5 h.) 1: —.
58. *Rosvot.* 1-näyt. pila, kirj. Nuutti Vuoritsalo (2 h.) 75 p.
59. *Talkoopolska.* 1-näyt. laulunsek. kansann., kirj. Yrjö Veijola (5 h.) 1: —.
60. *Sulhasen luona.* 1-näyt. laulunsek. huvin., kirj. R. Kiljander (7 h.) 1: 25.
61. *Onnen pyörteissä.* 1 näyt. huvin., kirj. J. Mannermaa (9 h.) 1: 25.
62. *Maisterin perikato.* 1-näyt. pila, kirj. Nuutti Vuoritsalo (3 h.) 1: —.
63. *Kalevalakuvaelmia ynnä Lausuntarunoja,* kirj. I. Härkönen. 1: —.
64. *Hyökyaaltoja.* 3-näytöks. näytelmä, (6 h.) kirj. A. Öhqvist. 1: 50.
65. *Naimapuuhat.* 2-näyt. huvin., kirj. Nikolai Gogol (11 h.) 1: 50.
66. *Naapurit.* 1-näyt. pila, kirj. August Blanche (2 h.) 75 p.
67. *Miten aviosiippa saadaan.* 1-näyt. pila, kirj. K. Kytömaa (8 h.) 1: —.

Laajemmin selittävä luettelo lähetetään pyydetessä maksutta.

Iltamien toimeenpanijat

saavat arvokkaita numeroita ohjelmiinsa käyttämällä apunaan seuraavia teoksia:

Suomalainen kisapirtti.

Suomalaisen kansantanssin ystäville toimittanut *Anni Collan.* Kolme vihkoa. Hinta I v. 2: 75, II v. 1: 75 ja III v. 2: 25.

Suomalaisia kansantanhuja. Toimittanut *Asko Pulkkinen.* Hinta 2: —.

Suomalaisia Kansallispukuja.

16 väritaulua. Toimittanut Th. Schvindt. Hinta 3: —.

Suomalaisia kansantansseja.

Neliäänisesti pianolle. Toimitt. Suomal. Kansantanssin Ystävät. Hinta 1: 50.

Saadaan kaikista kirjakaupoista, maaseutuasiemiehiltä ja suoraan meiltä.

YRJÖ WEILIN & KUMPP. OSAKEYHTIÖ
Helsingissä.

Hinta 1: 50.